

Nr. 18
1938
30 s.

L'aitse Honu!

TOIMETUS:

Tallinnas, Kaarli t. 8, Kaitseliidu Peastaabi ruumes.

Vastutav toimetaja kolonel J. Maide
telefon 451-94.

Tegevtoimetaja: kapten A. Truuvere
telefon ametis 451-89 ja sv. 156-a,
kodus 465-01.

Väljaandja: Kaitseliidu Peastaap.
Tegevtoimetaja kõnetunnid teisipäeviti
ja neljapäeviti kella 10.00–12.00.

Kaastöö arvatakse tasu alla, kui sellele
tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaamiseks märkimata
käsikirju alal ei hoita.

*

TALITUS:

Tallinnas, Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9–3.
Telefon 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/2 a. 3 kr.,
1/4 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

ILMUB KAKS KORDA KUUS

Nr. 18

1938

SISUKORD:

- A. Truuvere:* Sügis on saabunud.
V. Matela: Eesti laskurite saavutuste areng Eesti-Soome laske-maavõistlustel.
H. V.: Korrespondent-laskevõistlused Poola Küttide Liiduga.
H. V.: Kaitseliidu laskemeistervõistlused.
LEHO: Uduusel tulejoonel.
— Eesti rahvuslipu saamine jäädvustatakse hiigelmaal.
V. Kõpp: Harju-Järva-Sakalamaa ratsavõistlused Viljandis.
— Austerlitz.
— Saksa-Balti riigi varemeil.
V. P.: Toiduainete kaitse mürkgaaside vastu.
H. N.: Koloniaalriigid vanasti ja tänapäeval
— Põld andis oma parima.
— Meie juubilare.

Meeldivat ajaviidet vabadel tundidel pakub Teile vaid

ARE raadio

Võrkaparaadid:

„Trump“	2 + 1-lambiline,	3 lainealaga	hind	Kr.	120.—
„Menuett“	3 + 1	3	„	„	195.—
„Titaan“	4 + 1	3	„	„	230.—

Patariaparaadid:

„Simman“	2-lambiline,	3 lainealaga	hind	Kr.	90.—
„Kadrill“	3	2	„	„	130.—
„Võbuane“	2	3	„	„	145.—
„Tuuslar“	4	3	„	„	195.—
„Vikerlane“	5	3	„	„	240.—

Tutvuge ARE kvaliteet-raadioga ja Teie veendute tema puhtas hääles, meeldivas välimuses ja odavas hinnas

TEHAS JA LADU: Tallinn, Reimani 11, telef. 300-30 ja 316-59

Kaitse Kodu!

Nr. 18

Tallinnas, 30. septembril 1938

XIV aastakäik

Sügis on saabunud

Pööripäev on möödas, on saabunud sügis. Seda näeme meid ümbritsevast igal sammul. Ikka lühemaks muutuvad päevad ja loodus seab end talve vastu. Puude leherüü värvub silmanähtavalt kuld kollaseks, mis on nii ilus ja ikka nauditav meie põhjamaises sügises.

Veel huilgavad maal tänavuse aasta kohta hilised tõuvilja-peksumasinad ja kartulipõldudel ja viljapuaedades käib kibe saagikogumine. Põllumajandusliku aasta tööring on lõpule jõudmas ja varsti sammub põllumees kindlal käel adrapuud hoides jällegi oma sirget künnivagu, et emakest maamulda ette valmistada tulevasele külviaastale. Lõppev põllumajanduslik aasta on meie põllumehele olnud kõigiti rahuldav ja ta võib, tehes kokkuvõtteid, siirduda kodulähedastele hilissügisestele ja talvistele kohendustöödele ning viivukski hinge tagasi tõmata ja puhata oma senistest rabelustest.

Ka linnainimesed on ammugi juba suvitusrandadest tagasi jõudnud ja elu meie linnades käib jälle oma tavalist rada. Väljapuhanult on nii vana kui noor asunud jätkama oma eluülesandelist tööd. Hoogsalt käib elu meie ametiasutustes, ettevõtetes, käitistes ja koolides. Alanud on ka meie seltskondliku ja riigi poliitilise elu sügisene hooaeg. Siin on meie riigijuhid läinud suvistel ja hilissuunistel rahvakokkutulekutel alla kriipsutanud saavutusi ja vajadusi meie rahva majandus-, kultuuri- ja riigipoliitilises elus. Nad on ka sissejuhatavalt tänapäevale ja tulevikule märkinud eesmärgid ja ülesandeid, mis meil kõigil täita tuleb, et kodumaal püsiks praegune tasakaalustatud rahulik elu ja töö, ning et me õigeaegselt ja õigeviisiliselt suudaksime vältida kõike, mis seda heaolu ja meie julgeolekut kahjustada või ähvardada võib.

Tänapäevane maailmapoliitiline elu on mitmekülgne ja mitmepalgeline. Elame keset põnevaid kõrgpingelisi sündmusi. Kõrgrõhkkond Kesk-Euroopa pinevustes ähvardab segi pai-

sata senised kollektiivset julgeolu garanteerivad süsteemid. Praegused ajad oma pingelt sarnanevad 1914. a. maailmasõja-eelsetele päevadele, kus raske on ütelda, mis toob homme päev. Seejuures paistab, nagu oleksid jäänud tagaplaanile sõjakõmin Hispaanias ja Kaug-Idas ning vaibunud tungide ristlemised Palestiinas ja seniste teiste poliitiliste tallermaade ümber. Kõikide pilgud on pöördud Kesk-Euroopasse, kus suurriigid, meenutades viimase maailmatulikahtu üldkahjustavaid tagajärgi kogu tsiviliseeritud maailmale, teevad ülimaid pingutusi, et näiliselt lähedalseisvat sõjaõhtu Euroopas ära hoida.

Kuid see pinevus ei ole haaranud mitte üksi asjaosalisi, vaid on teinud tähelepanelikuks sündmuste arengule eranditult kõik rahvused ja riigid, kellele on tähtis Euroopa rahu, sest igal rahvusel ja riigil on väljakujunenud vahekordades ja süsteemis täita üldise, eriti aga oma enese heaolu ja olemasolu ning tuleviku nimel suured ja vastutusrohked ülesanded. Sellega kaasaskäivalt ning tingitult mitmesugustest eriteguritest areneb järjest põhivaade elunähtustele. Eluvajadused ja eluavaldused järjest evolutsioneeruvad nii sisult kui kujult või asenduvad uutega, ajakohasematega. Ma ei eksi vist palju, kui julgen väita, et tänapäeval arvestatakse vaid võrdseid, ja võrdne olla tähendab tugev olla.

Olgugi et meie kodumaa praegu ei asu maailma kõrgpinge otsestest või kaudsetel ristlemisteedel, kohustavad võimalikud kõrvalolukorrad meid siiski võtma kindlat seisukohta, kuidas toimida ühel või teisel juhul, mis meidki puudutavad. Meie riigijuhid on siin oma seisukohad võtnud ja need ka teatavaks teinud. Siit järgnevalt ka eriülesandeid meie kodanikele: praegused välissündmused ei tohi viivukski ühtki meie kodanikku viia ärevusse, vaid, ümberpöörult, me kõik peame täie meelekindlusega rakendama endid tööle, et olla kõigis olu-

kordades ja küsimusis, kus meil kaasa tegelda tuleb, tugevateks suveräänse rahva liikmeteks, keda arvestatakse nii üksikult kui ka kogu rahvana. Austus ja lugupidamine oma juhtidest, solidariteedi-tunne omavahelises suhtumises ja kohtamises, meelekindlus, tubli rahvuslik ja riiklik iseteadvus ja jõutunne, rahvusterviklikkus, töö oskus ja töö armastus ning vankumatu tahe kaitsta kõike seda, mis meil on, ning kindlustada, et see kõik ka meile jääks ja rahus

edasi areneda võiks — see on üks meie rahvusliku *credo* alussambaid, mis meid teeb tugevaks ja asetab meid *pares inter pares*.

Sama on ka meie Kaitseliidu *credo*, millega ta jätkab oma senist tööd eeloleval sügisperioodil, organiseerides endisest tugevamini meie rahvas peituvaid jõude ja aidates kaasa neid kasvatada ja maksimum-eduga rakendada meie üldise elu kujundamise protsessi.

A. Truuvere.

Eesti laskurite saavutuste areng

Eesti-Soome laskemaavõistlustel

Traditsiooniliseks muutunud iga-aastane Eesti-Soome laskemaavõistlus sai alguse 1931. a. Eesti ja Soome laskesportide juhtide vastastikuse kokkuleppega.

Maavõistlused teostuvad kahel aastal järgemööda korrespondentlikult, s. t. soomlased lasevad oma kodus Helsingis, eestlased aga samal ajal Tallinnas. Igal kolmandal aastal võisteldakse koos, kord Helsingis, kord Tallinnas.

Tingimuste kohaselt on lubatud lasta 22 laskuril, arvestatakse aga 20 parima tagajärgi. Laskekaugus on 300 m, märk — 10-ringiline, rahvusvaheline. Võistluslaske on 60, à 20 igast asendist. Proove on iga asendi eel lubatud 5, aega kokku 2,5 tundi.

Uudusena lasti käesoleva aasta laskemaavõistlustel endise täpsuspüüsi asemel vabapüssist. 22 laskuri asemel lubati tänava lasta vaid 10 laskuril, kusjuures arvestati kõigi 10-ne laskuri tagajärgi. Välja langeda ei tohtinud keegi, nagu varem 22-st 2.

Möödunud aastate maavõistluste 60 lasu asemel (nagu seda näitavad arvjoonised) lasti nüüd 120 lasku, s. o. 40 lasku igast laskeasendist. Proove oli lubatud iga asendi eel 10. Aega kokku 5 tundi.

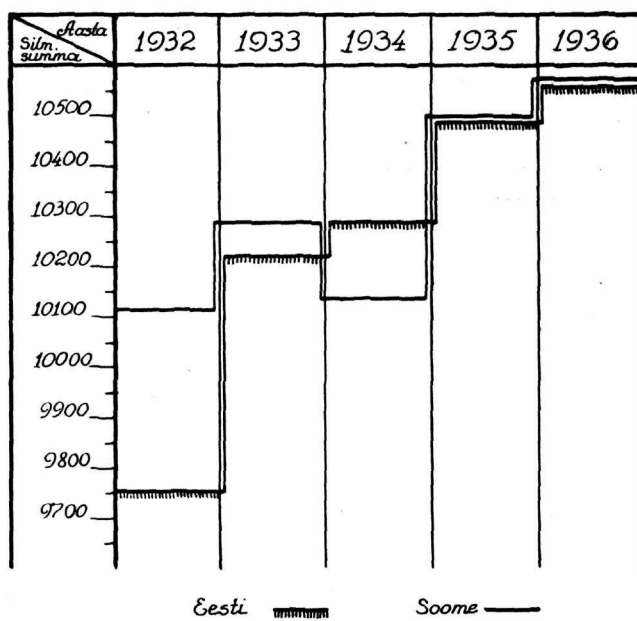
Esimene maavõistlus teostus 31. 07. 32. a., mis puhuks soomlased välja panid senaator Louhivouri auhinna.

Arusaadavalt oli eesti meeskond juba ette kindel oma kaotuses. Meiega võrreldes paistis tolleaegsete soome laskurite lasketase meile vähimalt esialgu kättesaamatult kõrgena. Noore laskesportimaana Eesti ei lootnud võita sel aastal selle ala üht maailma parimat maad.

Seni on peetud täiskaliibrilisest püssist laskmisel 5 maavõistlust (alates 1934. a. tuli rööbiti lisaks võistlus ka väikekaliibrilisest püssist). 5-st senipeetud maavõistlusest on eestlased võitnud ühe.

Meeskondadelt saavutatud kogutulemused ja arengut näitab arvjoonis nr. 1 (alates 1935. a. loetakse tabamusi kuuliaugu riivamise järgi, mis tõstab meeskondade silmade summat 120—150 võrra).

Nagu joonisel näha, oli esimesel maavõistlustel soomlaste oodatud võit väga suur. Meie meeskonnal

Arvjoonis nr. 1.

tuli leppida 363-silmalise kaotusega. See oli heaks õppetunniks meie meeskonnale. Pidime tegema veel palju töhusat tööd sellel alal, et jõuda järele maailmakuulsatele veljedele.

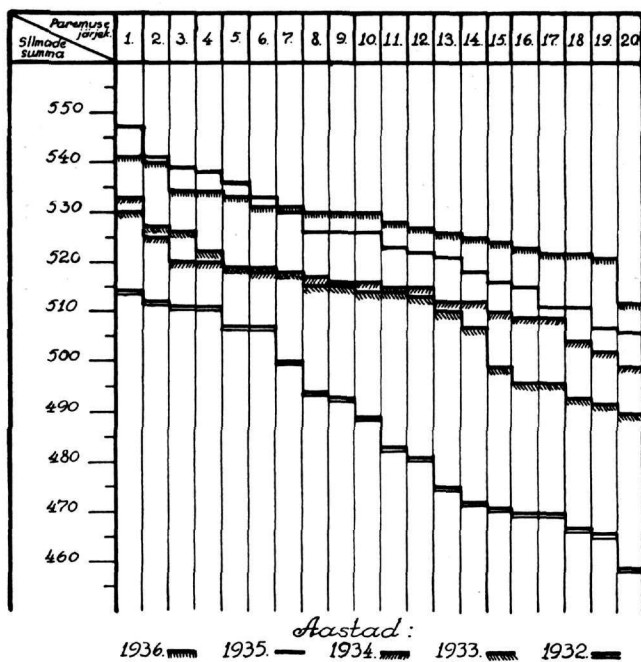
Saabus teine maavõistlus ja meie kaotasime jälle, kuid ainult 75 silmaga (eelmisel aastal 363). Meie lasketulemuste tõus ühe aastaga oli väga tähelepanuvääriv. Ei jäänud palju puudu isegi võidust. Lasknuks iga meie laskur ainult 4 silma enam (75:20) ja võit oluks käes. Oli selge, et edasi arenedes võisime soomlastele pakkuda väga tasavägist konkurentsi.

Kolmandal maavõistlustel meie meeskond lisab eelmise aasta tagajärjele juure 74 silma. Soomlased seevast lasevad 156 silma vähem kui eelmisel (1933. a.) maavõistlustel. Lõpptulemus — meie laskurite võit 155 silmaga.

Edasi 1935. a. kaotasime 3-me silmaga ja 1936. a. 11-ne silmaga. Võitjakstulek ainult 3 (või 11) silmaga 10.491 silma juures tähendab, et maavõistlustel konkureerivad väga tasavägiselt väärilised ja võimsad vastased.

Tagajärjed olid maailmaklassilised. Kellel on vähegi teadmisi laskmisest, see saab aru, et meeskonnas esile tulles (1936. a. maavõistlustel G. Lokotar — eestlane) välja lasta täiskaliibrilisest püssist keskmiselt iga lasuga püsti 8,2, põlvelt 9,25 ja lamades 9,6 võimalikust 10-st silmast pole sugugi kerge. Sääraseid silmi võib saavutada tugevaid närve omav laskurid pärast aastaid kestnud pidevat, teadlikku tööd.

Eesti võistlusmeeskonna üksikute laskurite saavutuste arengut Eesti-Soome laskemaavõistlustel näeme arvjoonisest nr. 2.

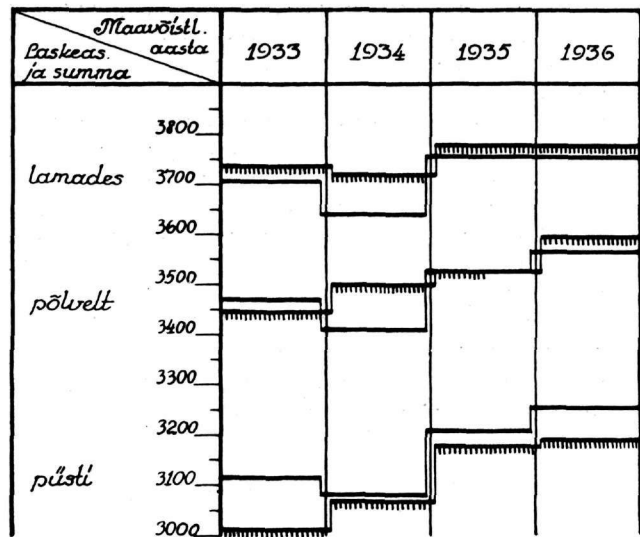

Arvjoonis nr. 2.

Silma torkab esimeste maavõistluste esimeste ja viimaste laskurite suur saavutuste vahe. Hilisematel maavõistlustel meeskonna lasketase muutub järjest ühtlasemaks. See näitab, et kõrgeklassiliste laskurite arv iga aastaga kasvab.

Arvjoonis nr. 3 näitab meie seniste kaotuste põhjusi (esimese maavõistluse kohta andmed puuduvad).

Nagu näha, olid nendel maavõistlustel soomlased meist tublisti paremad püsti-asendis. Seevastu lamades-laskeasendis oli parem meie võistlusmeeskonnal. Põlvelt-asendis oli vahelduv, kord olid paremad soomlased, kord jällegi meie. Arvjoonisest torkab silma, et 1934. a. oli ebaõnnestumise aastaks. Nii on soomlaste iga laskeasendi tagajärg sellel aastal nõrgem eelmisel aastal lastust. See aasta on meiegi meeskonnale halvasti mõjunud lamades-asendi suhtes, mis on nõrgem eelmise aasta saavutusest.

Arvjoonis nr. 3.

Meie rahvusmeeskondade koosseisu annavad sõjaväe, Kaitseliidu, piirivalve ja politsei laskespordi ühingud ning ringkonnad.

Meeskond koostatakse valikvõistluste tulemuste alusel. Tugevaim, järjekindlaim pääseb meeskonda. Tegelikult igal aastal pääseb meeskonda uusi võistlejaid. Meeskonnas püsivad ainult eriti stabiilsed laskurid — vanad meistrid —, kuna teised on vahelduvad.

Üksikasjaliselt laskurite maavõistlusest osavõtu kordi täiskaliibripüssist näitab tabel nr. 4 (süü pole juure arvatud 1938. a. maavõistlus, s. o. arvult 6-es).

Võtnud osa maavõistlustest (20 esimest)	5 korda	4 korda	3 korda	2 korda	1 kord
Sõjaväest	3	5	4	4	9
Kaitseliidust	2	—	3	3	8
Piirivalvest	—	—	—	1	1
Kokku	5	5	7	8	18

Tabel nr. 4.

Neist viiest laskurist, kes seni olid osa võtnud kõigist Eesti-Soome laskevõistlustest, pääses äsjapeetud maavõistluse meeskonda 3. Olgu tähendatud (v. eespool võistlustingimused), et senise 20 laskuri asemel laskis nüüd vaid 10 laskurit.

Seega 3 laskurit võib pühitseda 6-aastast (100-protsendilist!) maavõistlustest osavõtmise juubelit. Need veteraanid on: sõjaväest veltv. J. Vilberg ja Kaitseliidust ltn. A. Liivik ning pealik E. Rull.

Eesti-Soome laskemaavõistlused on Eesti, Soome ja ka teiste laskespordihuviliste maade suursündmuseks. On ju neil jõudu proovimas maailma selle ala tugevaimad, sest alates Rooma võitudest on Eesti tõusnud esirinda. Meile väga edukalt lõppenud 1937. a. maailmameistri-laskevõistlused Helsingis vaid tõendasid ja kinnitasid seda.

Ülalmainitud laskevõistluste tõttu jäi möödunud aastal (1937) maavõistlus pidamata, mis aga korrespondentskorras pidi teostuma nüüd 24. ja 25. septembril s. a.

Kahjuks aga segas tihe ja püsiv udu maavõistluste kordaminekut. Hoolimata udu, mis võistlejad sundis kord isegi katkestama laskmise ja ootama paksu uduseina haihtumist, viidi laskmine eesti laskurite poolt kangekaelselt läbi. Helsingis aga olid soomlased sunnitud maavõistluste katkestama. Et ka pühapäeval udu ei võimaldanud laskmist 300 m tulejõonelt, siis soomlased loobusid edasivõistlemisest ja tunnistasid võitjaks eesti meeskonna.

6-dal Eesti-Soome laskemaavõistlusel eestlased saavutasid vabapüssist alljärgnevad tagajärjed (v. tabel nr. 5).

Eesti meeskond

Jrk. nr.	Laskur	Püsti	Põlvili	Lamades	Kokku
1	A. Kukk	359	378	385	1122
2	E. Rikand	352	374	384	1110
3	E. Rull	353	370	385	1108
4	A. Liivik	352	371	381	1104
5	H. Lenk	339	380	381	1100
6	J. Vilberg	334	373	390	1097
7	E. Vilbert	341	368	388	1097
8	H. Kivioja	337	368	383	1088
9	G. Lokotar	341	370	376	1087
10	K. Kübar	331	365	385	1081
Kokku		3439	3717	3838	10994
Võrdluseks (ind. tagaj.):					
Eesti rekordid		365	381	391	1124
Maailmarekord		362	381	393	1124

Tabel nr. 5.

Udust hoolimata, mis kahtlemata vähendas laskesaavutusi, on tagajärjed väga head ja kuuluvad 10-mehelise meeskonna koosseisus maailma parimate hulka.

Eesti-Soome laskevõistlusi väikekaliibripüssist on seni peetud 3, nimelt 1934., 1935. ja 1936. aastal. Seni oli Eesti võitnud 2 korda (v. tabel nr. 6).

Võistlusaasta	Eesti tulemus	Soome tulemus
1934	10 713	10 781
1935	11 162	11 126
1936	11 222	11 178

Tabel nr. 6.

Asjamöödunud laskemaavõistlustel väikekaliibripüssist saavutati head tagajärjed (v. tabel nr. 7). Lasketingimused: laskureid 22, arvestatakse 20 laskurit, laske 120 à 40 igast asendist, proove iga asendi eel 10, aega kokku 5 tundi.

Seega Eesti 3. võit (seni lastud üldse 4 korda väikekaliibripüssist, v. tabel nr. 6) ja suur võit! 224 silma enam annab keskmiselt igale eesti laskurile 11 silma rohkem kui tema kaasvõistlejale Helsingis. Tore võit, ja veel 3 Eesti rekordiga! Just Eesti rekordiga, sest teatavasti (v. tabel nr. 7) maailmarekordid, mida saab püstitada vaid maailmameistrilaskevõistlustel, on halvemad Eesti rekordidest.

Üldvõitja A. Liiviku Eesti rekord — 1169 silma (senine A. Kuke — 1161) — ja samuti ka K. Kübara saavutus — 1 silm vähem — on eriti väljapaistvad

Eesti meeskond						Soome meeskond					
Jrk. nr.	Laskur	pst.	plv.	lam.	kokku	Jrk. nr.	Laskur	pst.	plv.	lam.	kokku
1	A. Liivik	380	390	399	1169	1	V. Leskinen	372	389	397	1158
2	K. Kübar	382	388	398	1168	2	N. Vasenius	371	387	395	1153
3	E. Rikand	372	392	396	1160	3	O. Hynninen	374	379	398	1151
4	A. Jalak	371	392	396	1159	4	E. Tammi	367	387	397	1151
5	G. Lokotar	370	391	397	1158	5	O. Elo	370	388	391	1149
6	A. Kukk	377	385	393	1155	6	K. Leskinen	374	382	391	1147
7	J. Vilberg	359	397	397	1153	7	B. Frietsch	363	387	395	1145
8	H. Kivioja	363	391	396	1150	8	P. Janhonen	372	379	393	1144
9	V. Jaanson	360	390	397	1147	9	V. Miinalainen	365	385	392	1142
10	A. Lenk	365	389	393	1147	10	S. Halonen	357	386	396	1139
11	K. Jürgens	371	379	396	1146	11	A. Aro	353	388	395	1136
12	A. Reinvald	367	384	395	1146	12	Y. Pyrhönen	362	378	396	1136
13	E. Vilbert	362	381	399	1142	13	A. Prinkkilä	361	389	386	1136
14	K. Vilberg	362	381	398	1141	14	T. Mänttari	358	377	397	1132
15	J. Pürn	357	393	391	1141	15	V. Kaakinen	357	381	393	1131
16	E. Rull	365	378	397	1140	16	E. Oila	354	381	392	1127
17	E. Meriväli	359	383	398	1140	17	M. Karisjoki	362	370	390	1122
18	J. Ainula	363	378	399	1140	18	A. Ravila	348	388	385	1121
19	E. Poola	365	380	394	1139	19	O. Herranen	353	369	396	1118
20	K. Lomp	364	380	393	1137	20	V. Aro	361	366	389	1116
Kokku		7334	7722	7922	22978	Kokku		7254	7636	7864	22754
Võrdluseks (ind. tagajärg):						Eesti rek. seni		381	396	400	1161
						Maailmarek.		380	389	398	1158
						Soome rek.		379	392	399	1156

Tabel nr. 7.

Eesti parimad väikepüssilaskjad. Vasakult: A. Liivik, K. Kübar, E. Rikand ja J. Vilberg

tippsaavutused. Rääkimata maailmarekordist isegi Eesti rekord on ületatud 7 ja 8 silmaga.

Aga J. Vilbergi põlvelt-tagajärg ja uus tore Eesti rekord 397! Senine, G. Lokotarilt Eesti meistrivõistlusil püstitatud mõni nädal varem, on 396. Seekordsel maavõistlusel ületas Soome 20-nest laskurist selle põlvelt-tagajärje lamades vaid 1 laskur, samapalju laskis 3 laskurit.

Kolmas rekord tuli K. Kübaralt püsti-asendis — 382 silma, senine A. Kuke nimel — 381. Seega oli püsti iga lask keskmiselt 9,55 silma.

Eesti suurmeistri norm (1140) ületati tervelt 18 laskuri poolt. Kahekümne mehe keskmine tagajärg oli 1148,9.

Nagu äsjamöödunud maavõistlus näitas ja nagu oli ka oodata, teostusid võistlused suurima pinge all. Oli juba ette selge, et nii eestlased oma prestiiži hoidmiseks (Helsingi võitudest) kui ka soomlased kõik välja panevad, et võita.

Meeskondade tase oli peagu võrdne. Võis ennustada vaid mõnesilmalist maavõistluse võitu. Võidu

otsustamine pidi jääma närvide, õnne ja paljude teiste tegurite hoole.

Tegelikult aga, hoolimata udust, võit tuli suure ülekaaluga. Eesti meeskond päris nii meeskonnana kui ka individuaalselt kõik esikohad üksikasendist ja kokku.

Väga kahju, et Soome meeskond ei saanud udu tõttu jätkata vabapüssi maavõistlust. Võrdlus ja analüüs jäävad seetõttu ära.

Jääb vaid soovida, et laskurid ei jääks võitudele puhkama, vaid intensiivse tööga viiksid oma saavutused ikka kõrgemale.

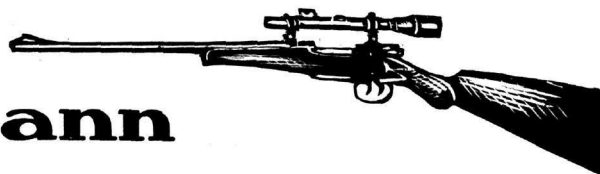
1939. a. saab Eesti laskurite järjekordseks hiilgavaks tuleprooviks. Siis toimuvad järjekordsed maailmameistri-laskevõistlused, mis leiavad aset väga ilusas maastikus Luzernis, Šveitsis, maal, kus laskesport on väga kõrgel tasemel ja mis oli enne Eesti ja Soome laskespordimaade esirinda tõusmist üks ja ainuke selle ala tugevaimaid ja võitmatuimaid.

V. Matela, ltn.

Laskeriistade föökoda

Karl Koppelman

Tallinn, D. Karja 3, telefon 472-40

Igasuguste laskeriistade parandus, uute osade ja padrunite laadimise abinõude valmistamine

Korrespondents- laskevõistlused Poola Küttide Liiduga

1) Võistluste kohtunikud kol. J. Lepp ja hr. Lukosevicz tabamusi jälginimas.

2) Eesti meeskond väikekaliibrilisest püssist laskmisel koos kohtunikega ja korraldajatega.

3) Eesti meeskond sõjapüssist laskmisel koos kohtunikega.

Esimesed korrespondents-laskevõistlused Eesti Kaitseliidu ja Poola Küttide Liiduga peeti 1931. a. Esimesel laskevõistlusel võistles mõlemal poolel 30 meest, võistlusrelvaks oli muutmata sõjapüss. 1932. a. võistlejate arvu vähendati 12 meheni mõlemal poolel ja võeti juure väikekaliibripüssi-laskevõistlus. Täiskaliibripüssina jäi võistlusrelvaks edasi muutmata sõjapüss. 1934. a. Poola Küttide Liidu soovil võeti võistlusrelvaks sõjatäpsuspüss. Sõjatäpsuspüssiga võisteldi veel 1935. ja 1936. a., siis võeti võistlusrelvaks uuesti muutmata sõjapüss.

Seni peetud korrespondents-laskevõistluste tulemusi selgitab alljärgnev tabel.

Aasta	Sõjapüssist	V.-kal. püssist	3031	2951	80	Täiskal. püssina sõjatäpsuspüss kolmes asendis à 10 lasku
1934. a.	Sõjapüssist	V.-kal. püssist	3031	2951	80	Täiskal. püssina sõjatäpsuspüss kolmes asendis à 10 lasku
			3238	3126	112	
1935. a.	Sõjapüssist	V.-kal. püssist	3053	2879	174	- do -
			3277	3206	71	
1936. a.	Sõjapüssist	V.-kal. püssist	3133	2998	135	- do -
			3317	3303	14	
1937. a.	Sõjapüssist	V.-kal. püssist	5909	5667	242	Täiskal. püssina muutmata sõjap. igas asendis à 20 lasku
			6775	6549	226	

Mis aastal võisteldi	Võistlusala	Tulemused silmades				Märkmed
		Eesti KL meeskond	Poola Küttide Liidu meesk.	Eesti edu silmades	Poola edu silmades	
1931. a.	Sõjapüssist laskmises	6212	4304	1908	—	Mõlemal poolel võistles 30 meest
1932. a.	Sõjapüssist V.-kal. püssist	2545 3125	2263 3002	282 123	—	Mõlemal poolel võistles 12m, lasti kolmes asendis à 10 lasku
1933. a.	Sõjapüssist V.-kal. püssist	2618 3095	2485 3210	133 —	155	- do -

Käesoleval aastal Poola kütid võistlesid 25. ja 26. juulil Krakovis. Kaitseliidu meeskond võistles 17. ja 18. septembril Tallinnas, üheaegselt Kaitseliidu meistrivõistlustega.

Vahekohtunikeks tegutsesid Tallinnas: Poola Küttide Liidu esindajana härra Lukosevicz kohalikest Poola saatkonnast ja Kaitseliidu esindajana Tallinna Maleva pealiku kt. kol.-lt. J. Lepp. Meeskonna kapteniks oli Kaitseliidu Peastaabi laskejaoskonna pealik major H. Virit.

Nagu eelpooltoodud tabelist selgub, on Eesti Kaitseliidu meeskond kõikidest senistest võistlustest tulnud välja võitjana Poola üle, välja arvatud 1933. a., kus Poola saavutas väikekaliibrilisest püssist 155-silmalise edu. Samuti ka seekordsel võistlusel jäi Poola Küttide Liidu meeskond mõlemal alal eestlastele alla.

Võistluste tulemused olid järgmised:

1. Muutmata sõjapüssist laskmises:

1. Eesti meeskond

	Lama- des	Püsti	Põlvelt	Kokku
1. Sillapere, Hendrik (end. Silber, Heinrich)	185	168	177	530
2. Liivik, August	184	162	181	527
3. Prikko, Erik	181	162	175	518
4. Vaher, Felix	182	168	166	516
5. Jürgens, Karl	186	157	171	514
6. Rikand, Endel	179	165	168	512
7. Rull, Ernst	175	152	179	506
8. Kübar, Karl	175	158	169	502
9. Poola, Eugen	184	150	166	500
10. Kukk, Vladimir	174	163	160	497
11. Mälgi, Eduard	170	149	169	488
12. Pringi, Valdek	173	137	168	478
Kokku	2148	1891	2049	6088

2. Poola meeskond

	Lama- des	Püsti	Põlvelt	Kokku
1. Vrzosek, Jan	172	155	167	494
2. Matuszak, Andrzej	172	152	170	494
3. Vasilevski, Boleslav	169	154	160	483
4. Jurek, Marian	174	133	161	468
5. Vasovicz, Zdzislaw	161	152	152	465
6. Boyc, Stefan	172	137	156	465
7. Stavarz, Stanislav	176	143	145	464
8. Malik, Pavel	163	153	143	459
9. Tkacz, Jozef	161	141	154	456
10. Kaczmarek, Mieczyslaw	160	126	170	456
11. Kozlovski, Mikolai	159	136	148	444
12. Faferek, Feliks	173	118	148	439
Kokku	2012	1700	1874	5586

Seega saavutas Kaitseliit sõjapüssist laskmises 502 edusilma, sellest lamades-asendis 136 silma, püsti 191 silma ja põlvelt 175 silma.

Muutmata sõjapüssist laskmises parandati kaks Kaitseliidu rekordi: põlvelt-asendis 20 lasku; August Liivik laskis uue rekordi — 181 silma, senine tema enese rekord — 180 silma — saavutati samadel laskevõistlustel 1937. a.; püsti-asendis laskis Felix Vaher muutmata sõjapüssist 20 lasuga uue KL rekordi — 168 silma; senine KL rekord põlvelt-asendis laskmises — 167 silma — püstitati A. Liiviku poolt 1937. a. samadel võistlustel. Hendrik Sillapere kordas 1937. a. m.-m.

soomlase O. Elo poolt püstitatud maailmarekordi sõjapüssist laskmises — 3×20 lasku, 300 m — saavutades 530 silma.

2. Väikekalibri püssist laskmises:

1. Eesti meeskond

	Lama- des	Püsti	Põlvelt	Kokku
1. Liivik, August	199	187	195	581
2. Rikand, Endel	199	183	197	579
3. Jürgens, Karl	199	182	193	574
4. Pringi, Valdek	192	182	193	567
5. Kübar, Karl	195	181	188	564
6. Poola, Eugen	194	179	189	562
7. Pürn, Johannes	194	178	189	561
8. Sillapere, Hendrik	195	179	186	560
9. Prinson, Johannes	197	181	181	559
10. Rull, Ernst	194	173	188	555
11. Kukk, Vladimir	190	175	190	555
12. Alasalu, Ott	195	166	183	544
Kokku	2343	2146	2272	6761

2. Poola meeskond

	Lama- des	Püsti	Põlvelt	Kokku
1. Matuszak, Andrzej	199	183	195	577
2. Vasilevski, Boleslav	197	183	185	565
3. Jurek, Marian	195	180	185	560
4. Jurzosek, Jan	196	184	169	549
5. Paprocki, Karol	192	162	182	536
6. Vachovicz, Boleslav	195	160	180	535
7. Kolodziejoki, Edvard	194	155	184	533
8. Zaturski, Ludvik	196	152	183	531
9. Pardej, Vladislav	197	165	168	530
10. Hrydzevitez, Miceryslav	195	149	185	529
11. Jablonski, Jan	192	162	165	519
12. Duda, Piotr	194	144	181	519
Kokku	2342	1979	2162	6483

Väikekalibri püssist saavutas Kaitseliidu meeskond 278 edusilma, sellest lamades-asendis ainult 1 silma, püsti 167 silma ja põlvelt 110 silma.

Väikekalibri püssist laskmises — 3×20 lasku — A. Liivik saavutas uue Kaitseliidu rekordi — 581 silma; KL senine rekord — 580 silma — püstitati K. Kübara poolt samadel laskevõistlustel 1937. a.

H. V.

Külastage restoran-öölokaali

Du Nord

Tallinn

laskemeistrivõistlused

Iga aasta laskeperioodi lõpul — augustis või septembris — tulevad Kaitseliidu parimad laskurid kokku ühisele laskerajale, et võistelda ühistes tingimustes relva käsitamises. Neid võistlusi oodatakse. Neid ootavad laskurid, keda juhid oma parimaist on välja valinud maleva nimel võistleva; nende võistluste tagajärge ootavad ka kõik need paljud tuhandet kaitseliitlast, kes ise küll meistrivõistlustest osa ei võta, kellele aga pole ükskõik, kes võidab. Kaitseliidu meistrivõistlusi ootavad ka laskeala tegelikud juhid malevais, et näha oma aastase töö vilja.

Tänavused Kaitseliidu meistrivõistlused peeti Tallinnas 16., 17. ja 18. septembril.

Võisteldi järgmistel aladel:

1. kütide klassis punktilaskmises;
2. kütide klassis lahinguilmelises laskmises;
3. laskurite klassis lahinguilmelises laskmises;
4. raskekuulipidajaist laskmises;
5. väikekalibriilise eripüssi klassis;
6. väikekalibriipüssi klassis.

Võistlusalade järge oli võistlejaid 627 laskurit ja kuulipildurit. Üksikisikuid-võistlejaid oli 439 kaitseliitlast. Möödunud aastal vastavad arvud olid 555 ja 399.

Võistluste tulemused olid järgmised:

1. Kütide klassis punktilaskmises. Iga malev võttis osa kümnehelise meeskonnaga, seega oli võistlejaid kokku 150. Võisteldi muutmata sõjapüssist. 300 m kaugusele kümneringilise normaaljärge pihta lasti kolmest asendist à 10 lasku; proovilaske oli kuni 10.

Kaitseliidu meisterkütiks tuli Endel Rikand, Tallinna Malevast, 260 silmaga (lamades 90, püsti 83 ja põlvelt 87 silma).

Möödunud aastal võisteldi samas klassis sõjatäpsuspüssist, lastes igast asendist 20 lasku, ja meistriks tuli August Liivik, Järva Malevast, 534 silmaga.

Järgmistele esikohtadele tulid: 2. kohale Felix Vaher, Viru Malevast, 259 silmaga; 3. kohale August Liivik, Järva Malevast, 259 silmaga; 4. kohale Edgar Igarik, Järva Malevast, 254 silmaga; 5. kohale Erik Priikko, Tartu Malevast, 254 silmaga; 6. kohale Avo Reamets, Harju Malevast, 254 s.; 7. kohale Paul Kaare, Järva Malevast, 253 silmaga; 8. kohale Juhan Mägi, Võru Malevast, 251 silmaga; 9. kohale Evald Kikk, Järva Malevast, 251 silmaga ja 10. kohale Vladimir Kukk, Pärnu Malevast, 249 silmaga.

Meistermeeskonnaks punktilaskmises tuli Järva Maleva meeskond 2374 silmaga, koosseisus: 1. August Liivik — 259 silma; 2. Edgar Igarik — 254 s.; 3. Paul Kaare — 253 s.; 4. Evald Kikk — 251 s.; 5. Heino Puidet — 240 s.; 6. Eduard Reitkam — 232 s.; 7. Voldemar Aulik — 227 s.; 8. Bernhard Raadik — 226 s.; 9. Albert Tobre — 224 s. ja 10. Johannes Laube — 208 silma.

Kütide klassis punktilaskmises malevate meeskonnad tulid paremuse järjekorras:

1. kohale	Järva Maleva meeskond	— 2374	silmaga
2.	„ Tartu „	2312	„
3.	„ Sakalamaa „	2290	„
4.	„ Tallinna „	2283	„
5.	„ Viru „	2272	„
6.	„ Harju „	2258	„
7.	„ Petseri „	2244	„
8.	„ Valga „	2207	„
9.	„ Võru „	2190	„

10. kohale	Narva Maleva meeskond	— 2160	silmaga
11.	„ Pärnu „	2158	„
12.	„ Lääne „	2111	„
13.	„ Tartumaa „	2088	„
14.	„ Saaremaa „	2006	„
15.	„ Pärnumaa „	2002	„

Sajaviiekümne küti keskmiseks saavutuseks oli 219,6 silma (lamades 79,6 s., püsti 65 s. ja põlvelt 75 silma).

Kelvadeks kasutati rõhuvas enamuses inglise R. E. püsse — 101 küti poolt, KL 300" püssi kasutas 30 meest, soome „pystkorva“ — 16 m. ja KL 303" püssist laskis 3 meest.

2. Kütide klassis lahinguilmelises laskmises. Lahinguilmelisest laskmisest olid kohustatud osa võtma kõik need kütid, kes võistlesid punktilaskmises, seega oli võistlejaid, samuti kui punktilaskmises, 150 meest. Võistlus toimus Valdeki laskeväljal. Iga võistleja tarvis oli kaks ilmutat märki: üks 525 m ja teine 675 m kaugusel. Mõlemaid märke ilmutati 8 korda à 10 sekundiks. Iga märgi pihta võis lasta 5 lasku. Kaugused olid laskureile tundmatud. Enne võistluslaske võis lasta kuni 8 proovilasku.

Võistluste tulemused olid järgmised:

Kütide klassis lahinguilmelises laskmises tuli Kaitseliidu meistriks Bernhard Kont, Tartu malevast, 110 punktiga (kokku 8 tabamust, neist 4 tabamust lühemal ja 4 tabamust suuremal kaugusel).

Järgmistele esikohtadele tulid: 2. kohale Valter Kasikov, Narva Malevast, 90 punktiga (7 tab.); 3. kohale — Arnold Kaasik, Tartu Malevast, 90 p. (7 tab.); 4. kohale — Ernst Rull, Tallinna Malevast, 90 p. (7 tab.); 5. kohale — Erik Priikko, Tartu Malevast, 90 p. (7 tab.); 6. kohale — Hans Erm, Pärnumaa Malevast, 70 p. (6 tab.); 7. kohale — Juhan Kruusten, Valga Malevast, 70 p. (6 tab.); 8. kohale — Voldemar Kahur, Tartu Malevast, 70 p. (6 tab.); 9. kohale — Voldemar Vellak, Valga Malevast, 70 punkti (6 tab.) ja 10. kohale — Ago Reamets, Harju Malevast, 70 p. (6 tab.).

Meistermeeskonnaks lahinguilmelises laskmises tuli Tartu Maleva meeskond 470 punktiga, koosseisus: 1. Bernhard Kont — 110 punkti; 2. Arnold Kaasik — 90 punkti; 3. Erik Priikko — 90 p.; 4. Voldemar Kahur — 70 p.; 5. Jaan Voitka — 40 p.; 6. Johannes Niilus — 30 p.; 7. Mart Roorand — 20 p.; 8. Julius Anton 10 p.; 9. Johannes Pürn — 10 p. ja Karl Kübar — 10 punkti.

Lahinguilmelises laskmises malevate meeskonnad tulid paremuse järjekorras:

1. kohale	Tartu Maleva meeskond	470	punktiga;
2.	„ Valga „	430	„
3.	„ Narva „	380	„
4.	„ Tallinna „	380	„
5.	„ Harju „	280	„
6.	„ Võru „	270	„
7.	„ Petseri „	270	„
8.	„ Lääne „	250	„
9.	„ Sakalamaa „	240	„
10.	„ Järva „	230	„
11.	„ Saaremaa „	200	„
12.	„ Tartumaa „	170	„
13.	„ Pärnumaa „	160	„
14.	„ Pärnu „	110	„
15.	„ Viru „	110	„

Kõigi võistlejate kohta saavutati keskmiseks tulemuseks lahinguilmelises laskmises 2,5 tabamust, mis on vaid 25% võimalikust. Märkide vähest tabamust tuleb seletada järgmiste põhjustega: 1. vähene vilumus lahingumärkide laskmisel suurematel kaugustel; 2. vilumatus kõrvalmõjude täpsaks arvestamiseks. Selle asemel, et kasutada abisihtpunkti märgitabamiseks (puhus 4—5-palline tuul poolparemalt), katsuti tuule mõju kõrvaldada kirbu või sihikusälgu nihutamise; 3. vaatlejate tule korrigeerimine jättis soovida. Tihti võis kuulda „paremale“, „vasakule“ — aga mitme kuju võrd kuulid märgist ühelt või teiselt poolt mööda lendasid, seda ei ütelnud peagu keegi; 4. rasked ilmastikuolud. Nagu ülalpool üteldud, puhus 4—5-palline tuul ja selle arvestamiseks 525 ja 675 m kaugusele puudusid kogemused; tuul ei puhunud ka ühesuguse kiirusega, vaid oli tihti muutusi, mistõttu tuli iga lasu andmise eel „tuult nuusutada“; 5. kuulide kukkumine niiske liivasele pinnale oli raskesti vaadeldav; 6. väga raske maastik; kaugeimast märgist kaugeemale kukkuvaid kuule polnud näha, kuna maapind märgi taga langes.

5. Kuna küttide meistri-võistlustel arvestati paremust ka kahe ala peale kokku, s.o. kes saavutas rohkem punkte punkti- ja lahinguilmelises laskmises kokku, kujunesid tagajärjed järgmisiks:

Kaitseliidu meistriks küttide klassis lahinguilmelises ja punktilaskmises kokku tuli Erik Prikko, Tartu Malevast, 344 punktiga (punktilaskmises 254 silma ja lahinguilmelises 90 p. (7 tab.).

Järgmistele esikohtadele tulid kahel alal kokku: 2. kohale — Ernst Rull, Tallinna Malevast, 336 p. (246 silma punktilaskmises ja 7 tab. = 90 punkti); 3. kohale — Bernhard Kont, Tartu Malevast, 326 p. (216 silma + 110 p.); 4. kohale — Arvo Reamets, Harju Malevast, 324 punktiga (254 silma + 70 p.); 5. kohale — Arnold Kaasik, Tartu Malevast, 321 p. (231 s. + 90 p.); 6. kohale — Endel Rikand, Tallinna Malevast — 310 p. (260 silma + 50 p.); 7. kohale — August Liivik, Järva Malevast, 309 p. (259 silma + 50 p.); 8. kohale — Voldemar Kahur, Tartu Malevast, 306 p. (236 silma + 70 p.); 9. kohale — Paul Kaare, Järva Malevast, 303 punktiga (253 silma + 50 p.) ja 10. kohale Karl Jür-

Pilte KL laskemeistrivõistlusest: 1) Püsti kümneid noppimas; 2) Vaade küttide lahinguilmelise laskmise tulejoonele; 3) Kütt tulejoonel; 4) Kontsentreeritud tähelepanu näitamise ootel; 5) väikekalibri püssi tulejoonel; 6) Kaitseliidu ülem kõnelemas auhindade laua tagant; 7) Kaitseliidu ülem küttide lahinglaskmise tulemusi uurimas; 8) Kaitseliidu ülem auhinda välja jagamas; 9) Telefonist tulejoonel; 10) Kaitseliidu ülem jälgimas küttide punktilaskmist; 11) Varjendis; 12) Kaitseliidu meistri-võistluste esimene kiirsidühendus — KL väliraadiojaam.

gens, Tallinna Malevast, 298 punktiga (248 silma + 50 punkti).

Meistergrupiks kahe ala peale kokku tuli Tartu Malevast 2782 punktiga, koosseisus: 1. Erik Prikko — 344 p. (254 s. + 90 p.); 2. Bernhard Kont — 326 punkti (216 s. + 110 p.); 3. Arnold Kaasik — 321 p. (231 s. + 90 p.); 4. Voldemar Kahur — 306 p. (236 s. + 70 p.); 5. Jaan Voitka — 274 p. (234 s. + 40 p.); 6. Johannes

Niilus — 262 p. (232 s. + 30 p.); 7. Karl Kübar — 246 p. (246 s. + 0 p.); 8. Julius Ardon — 237 p. (227 s. + 10 p.); 9. Mart Roorand — 236 p. (216 s. + 20 p.) ja 10. Johannes Pürn — 230 p. (220 silma + 10 punkti).

Malevad järjestused küttide kogusaavutuste järgi (paremuse järgi):

1.	kohale tuli	Tartu	Malev	—	2782	punktiga	(2312	silma	+ 470	p.)
2.	"	"	Tallinna	"	—	2663	"	(2282	"	+ 380
3.	"	"	Valga	"	—	2607	"	(2217	"	+ 430
4.	"	"	Järva	"	—	2604	"	(2374	"	+ 230
5.	"	"	Harju	"	—	2538	"	(2258	"	+ 280
6.	"	"	Narva	"	—	2536	"	(2160	"	+ 380
7.	"	"	Sakalamaa	"	—	2530	"	(2290	"	+ 240
8.	"	"	Petseri	"	—	2514	"	(2244	"	+ 270
9.	"	"	Võru	"	—	2460	"	(2190	"	+ 270
10.	"	"	Viru	"	—	2382	"	(2272	"	+ 110
11.	"	"	Lääne	"	—	2361	"	(2111	"	+ 250
12.	"	"	Pärnu	"	—	2268	"	(2158	"	+ 110
13.	"	"	Tartumaa	"	—	2258	"	(2088	"	+ 170
14.	"	"	Saaremaa	"	—	2201	"	(2006	"	+ 200
15.	"	"	Pärnumaa	"	—	2162	"	(2002	"	+ 160

4. Meistrivõistlustest laskurite klassis iga malev võitis osa kümne laskuriga. Võistlus peeti Mustamäe 300 m laskerajal. Lasti ilmuva lamades laskja kuju pih-ta 10 lasku, kahes seerias à 5 lasku. Iga viielasulise seeria tarvis ilmutati kuju 8 korda à 5 sekundiks 10—12-sekundiliste vaheaegade järele. Enne võistluslaske oli lubatud lasta kuni 4 proovilasku.

Võistluste tulemused laskurite klassis olid: Kaitse-liidu meistriks tuli Juho Mardus, Viru Malevast, 90 punktiga + 63 silma, (9 tabamust, iga tabamus andis 10 punkti).

Järgmistele esikohtadele tulid: 2. kohale — Ernst Piir, Tallinna Malevast, 90 p. (61 silma); 3. kohale — August Kivistik, 90 p. (60 silma); 4. kohale — Jaanus Maranik, Narva Malevast, 90 p. (55 silma); 5. kohale — Adu Öunapuu, Saaremaa Malevast, 90 p. (55 silma); 6. kohale — Ero Toomet, Sakalamaa Malevast, 90 p. (53 silma); 7. kohale — Peep Remma, Järva Malevast, 90 p. (52 silma); 8. kohale — August Veskema, Tartu Malevast, 90 p. (47 silma); 9. kohale — Oskar Kerles, Järva Malevast, 90 p. (46 silma) ja 10. kohale — Edgar Mard, Võru Malevast, 80 p. (58 silma).

Meistergrupiks laskurite klassis tuli Sakalamaa Malev 600 punktiga (60 tab.), koosseisus: 1. Ero Toomet — 90 p.; 2. Karl Kallak — 80 p.; 3. Joosep Tillo — 70 p.; 4. Kaupo Rannik — 70 p.; 5. Johannes Öunapuu — 70 p.; 6. August Kikas — 60 p.; 7. Mart Pääsuke — 50 p.; 8. Theodor Järvekülg — 50 p.; 9. Erich Oinas — 40 p. ja 10. Ernst Sulg — 20 punkti.

Malevate paremuse järjekord laskurite meistri-võistlusel kujunes:

1.	kohale tuli	Sakalamaa	Malev	600	punktiga	(silmi	275)
2.	"	"	Narva	570	"	(" 330)
3.	"	"	Tallinna	570	"	(" 324)
4.	"	"	Harju	570	"	(" 295)
5.	"	"	Järva	540	"	(" 309)
6.	"	"	Tartu	510	"	(" 251)
7.	"	"	Tartumaa	470	"	(" 239)
8.	"	"	Viru	440	"	(" 262)
9.	"	"	Võru	440	"	(" 239)
10.	"	"	Saaremaa	430	"	(" 209)
11.	"	"	Pärnumaa	420	"	(" 232)
12.	"	"	Lääne	410	"	(" 230)

13. kohale tuli Valga Mal. (9 m.) 370 punktiga (silmi 201)
14. " " " " " " " " " " " " " " (" " 171)
15. " " " " " " " " " " " " " " (" " 107)

Keskmiselt iga võistleja kohta saavutati laskurite klassis 463 punkti (4,63 tabamust).

5. Raskekuulipildujast võistles üksteistkümmend toimkonda à 6 meest, kuna kaheteistkümmes — Sakalamaa Malev, kes ei ilmunud õigeaks ajaks laskekohale, sooritas lõpuks küll laskmise võistlustingimuste kohaselt, kuid tema tagajärjed loeti lastuks väljaspool võistlust ja selle tagajärjel rk. laskmise eest ettenähtud punktid parima maleva väljarvestamisel Sakalamaa Malevale jäid arvestamata. Meistrivõistlus rk-st viidi läbi Valdeki laskeväljal. Lasti 600 m kaugusele ülesseatud vöökujude pihta.

Paremuse loeti ühe kuju tabamiseks kulutatud aja järgi, s. o. see, kel aeg ühe kuju tabamiseks oli väiksem, loeti parimaks.

Rk. meistrivõistlustel tulid kohtadele ja saavutasid tagajärgi:

Kaitse-liidu meistriks tuli Valter Prügi, Võru Malevast — keskmise tabamuse kiirusega 6,6 sekundit (kulutas laskmisele 33,0 sekundit, tabas 5 kuju 6 kuuliga).

Järgmistele esikohtadele tulid: 2. kohale — Hugo Koobakene, Võru Malevast, keskm. tab. kiirus 7,0 sek.; 3. kohale — Orest Väli, Saaremaa Malevast — 7,52 sek.; 4. kohale — Aksel Kallas, Tartu Malevast — 8,04 sek.; 5. kohale, Erich Korts, Tartu Malevast, 8,47 sek.; 6. kohale — Artur Kärsin, Võru Malevast, 9,46 sek.; 7. kohale — Voldemar Kann, Tallinna Malevast, 9,6 sek.; 8. kohale — Heinrich Reisin, Tallinna Malevast, 9,6 sek.; 9. kohale — Lui Hermann, Harju Malevast, 9,8 sek. ja 10. kohale — Erich Tammemäe, Tallinna Malevast, 10,6 sek.

Meistergrupiks tuli Võru Maleva toimikond keskmise tabamuse kiirusega 10,20 sek. (1240 punkti), koosseisus: 1. Valter Prügi — keskm. tabamise kiirus 6,6 sek. (245 p.); 2. Hugo Koobakene — 7,0 sek. (245 p.); 3. Artur Kärsin — 9,46 sek. (220 p.); 4. Feliks Piirand — 12,53 sek. (200 p.); 5. Enno Sömer — 16,3 sek. (180 p.) ja 6. Arnold Otsmaa — 24,0 sek. (150 p.).

Malevad tulid kohtadele ja saavutasid:

1.	kohale tuli	Võru	Malev	—	keskm. tab. kiirus	10,20	sek. (1240 p.)
2.	"	"	Tallinna	"	"	12,60	" (1150 ")
3.	"	"	Tartu	"	"	15,91	" (1030 ")
4.	"	"	Harju	"	"	16,94	" (1030 ")
5.	"	"	Saaremaa	"	"	17,24	" (1010 ")
6.	"	"	Pärnumaa	"	"	32,31	" (735 ")
7.	"	"	Lääne	"	"	33,28	" (630 ")
8.	"	"	Viru	"	"	40,02	" (605 ")
9.	"	"	Narva	"	"	40,22	" (680 ")
10.	"	"	Järva	"	"	70,16	" (440 ")
11.	"	"	Petseri	"	"	76,40	" (360 ")

Ühe kuju tabamiseks kulutas iga võistleja keskmiselt 26,12 sekundit. Rahul võib olla viiele esikohale tulnud rk. toimkondade keskmiste saavutustega, kuna ülejäänud meeskonnad esinesid üldiselt nõrgalt, mis tuleb kirjutada nende meeskondade nõrga ettevalmistuse arvele.

6. Väikekaliibrüssi meistrivõistlustest võtsid osa kõik malevad ä kümne laskuriga. Väikekaliibrüssi meistrivõistlus peeti Sõjaväe Oppeasutuste 50 m laskerajal. Lasti 50 m kaugusele 50 m kümneringilise märgi pihta kolmest asendist ä 10 lasku. Proovilasku kuni 10; iga asendi ees võis lasta kuni 4 proovilasku.

Võistlustel saavutati järgmised tagajärjed:

Kaitseliidu meistriks väikekaliibrüssi klassis (lamades 97 s., püsti 90 s., põlvelt 94 silma) tuli Felix Vaher, Viru Malevast, 281 silmaga (1937. a. tuli samas klassis KL meistriks Valdek Pringi, Lääne Malevast, 276 silmaga).

Järgmistele esikohtadele tulid ja saavutasid: 2. kohale — Karl Kübar, Tartu Malevast, 280 silma (lamades 97 s., püsti 86 s., põlvelt 97 s.); 3. kohale — Arnold Kõrgoja, Valga Malevast, 280 silma (lamades 96 s., püsti 89 s. ja põlvelt 95 s.); 4. kohale — Evald Kikk, Järva Malevast, 277 silma (lamades 98 s., püsti 86 s. ja põlvelt 93 s.); 5. kohale — Erik Priikko, Tartu Malevast, 276 silma (lamades 95 s., püsti 86 s. ja põlvelt 95 s.); 6. kohale — Mart Roorand, Tartu Malevast, 276 silma (lamades 96 s., püsti 89 s. ja põlvelt 91 s.); 7. kohale — Johannes Pürrn, Tartu Malevast, 276 silma (lamades 95 s., püsti 92 s. ja põlvelt 89 s.); 8. kohale — Hugo Kuk, Narva Malevast, 276 silma (lamades 94 s., püsti 86 s. ja põlvelt 96 s.); 9. kohale — Edgar Igarik, Järva Malevast, 276 silma (lamades 99 s., püsti 86 s. ja põlvelt 91 s.); ja 10. kohale — Jaan Voitko, Tartu Malevast, 274 silma (lamades 97 s., püsti 87 s. ja põlvelt 90 silma).

Meistergrupiks tuli Järva Maleva meeskond 2705 silmaga, koosseisus: 1. Evald Kikk — 277 silma; 2. Edgar Igarik — 276 silma; 3. Oskar Kerles — 273 silma; 4. Paul Kaare — 271 silma; 5. Richard Plutus — 271 silma; 6. Voldemar Aulik — 270 silma; 7. Heino Puidet — 270 silma; 8. Bernhard Raadik — 268 silma; 9. Eduard Reitkam — 266 silma ja 10. Artur Nupp — 263 silma.

Väikekaliibrüssi klassis tulid paremuse järjekorras kohtadele ja saavutasid:

		Maleva meeskond	2705 silma
1. kohale	Järva		2705
2. "	Tartu	" "	2687
3. "	Võru	" "	2626
4. "	Valga	" "	2614
5. "	Harju	" "	2610
6. "	Narva	" "	2604
7. "	Tallinna	" "	2581
8. "	Sakalamaa	" "	2576
9. "	Viru	" "	2564
10. "	Tartumaa	" "	2558
11. "	Lääne	" "	2528
12. "	Pärnumaa	" "	2430
13. "	Saaremaa	" "	2429
14. "	Pärnu	" "	2382
15. "	Petseri	" "	2311

Väikekaliibrüssi klassis iga võistleja kohta saavutati keskmiselt 254,8 silma.

7. Meistrivõistlusest väikekaliibri eripüssist võttis osa 98 laskurit. Võistlused peeti Sõjaväe Oppeasutuste 50 m laskerajal. Lasti 50 m kaugusele 50 m kümneringilise märgi pihta kolmest asendist ä 20 lasku. Iga asendi eel võis lasta kuni 5 proovilasku.

Kaitseliidu meistriks tuli August Liivik, Järva Malevast, 577 silmaga (lamades 197 s., püsti 181 s. ja põlvelt 192 silma).

(1937. a. samas klassis KL meistri nime omandas Ernst Rull 575 silmaga.)

Järgmistele esikohtadele tulid: 2. kohale — Karl Jürgens, Tallinna Malevast, 571 silmaga (lamades 199 s.,

püsti 182 s. ja põlvelt 190 s.); 3. kohale — Endel Rikand — Tallinna Malevast, 571 s. (lamades 198 s., püsti 181 s. ja põlvelt 192 s.); 4. kohale — Vladimir Kuk, Pärnu Malevast, 564 s. (lamades 193 s., püsti 181 s. ja põlvelt 190 s.); 5. kohale — Ernst Rull, Tallinna Malevast, 562 s. (lamades 197 s., püsti 183 s. ja põlvelt 182 s.); 6. kohale — Irmar Leitalu, 560 s. (lamades 196 s., püsti 177 s. ja põlvelt 187 s.); 7. kohale — Hendrik Sillapere, Tallinna Malevast, 557 silma (lamades 198 s., püsti 178 s. ja põlvelt 181 s.); 8. kohale — Aleksei Ausmaa, Pärnu Malevast, 557 silma (lamades 193 s., püsti 177 s. ja põlvelt 187 s.); 9. kohale August Urban, Petseri Malevast, 555 silma (lamades 196 s., püsti 180 s. ja põlvelt 179 s.) ja 10. kohale — Eduard Vahur, Petseri Malevast, 555 silma (lamades 196 s., püsti 171 s. ja põlvelt 188 s.).

Meistergrupiks tuli Tallinna Maleva meeskond 5534 silmaga, koosseisus: 1. Endel Rikand — 571 silma; 2. Karl Jürgens — 571 silma; 3. Ernst Rull — 562 silma; 4. Hendrik Sillapere — 557 silma; 5. Arnold Tarmel — 553 silma; 6. Eugen Poola — 552 silma; 7. Anton Madjak — 551 silma; 8. Valter Salla — 545 silma; 9. Harald Ingre — 536 silma ja 10. Hendrik Siirma — 536 s.

Väikekaliibrilise eripüssi võistluste tulemuste kohaselt malevate paremus oli:

1. kohale	tuli	Tallinna Malev	5534 silmaga
2. "	"	Pärnu	5411 "
3. "	"	Petseri	5405 "
4. "	"	Lääne	5363 "
5. "	"	Tartumaa	5349 "
6. "	"	Sakalamaa	5304 "
7. "	"	Järva	5290 "
8. "	"	Saaremaa	5204 "
9. "	"	Pärnumaa	5165 "
10. "	"	Viru Mal. (7 v.)	3637 "
11. "	"	Harju	(1 v.) 552 "

Kõigi võistlejate kohta saavutati keskmiselt 533 silma (lamades 190,2 silma, püsti 163,1 silma ja põlvelt 179,7 silma.)

Parima maleva väljaarvestamisel võeti kõigil võistlusaladel saavutatud punktid, välja arvatud väikekaliibrilise eripüssi tulemused, kokku. Parimaks malevaks moodunud meistrivõistlustel tuli Tartu Malev 9514 punktiga.

2. kohale tuli Tallinna Malev — 9370 p.; 3. kohale — Võru Malev — 9054 p.; 4. kohale — Harju Malev — 9050 p.; 5. kohale — Järva Malev — 8761 p.; 6. kohale — Narva Malev — 8757 p.; 7. kohale — Saaremaa Malev — 8390 p.; 8. kohale — Viru Malev — 8216 p.; 9. kohale — Lääne Malev — 8190 p.; 10. kohale — Pärnumaa Malev — 8076 p.; 11. kohale — Sakalamaa Malev — 7946 p.; 12. kohale — Valga Malev — 7887 p.; 13. kohale — Petseri Malev — 7580 p.; 14. kohale — Tartumaa Malev — 7463 p. ja 15. kohale — Pärnu Malev — 7143 punktiga.

Tehes kokkuvõtte moodunud laskemeistrivõistlustel saavutatud tagajärgede kohta näeme järjekordset tõusu laskeosavuse arenemises.

Kõigil aladel, v. a. kütide klass, nii meistriks tulnute kui ka kõikide võistlejate keskmised tulemused on paremad kui 1937. a. samadel võistlustel saavutatud tagajärjed.

Kütide klassi tagajärjed on veidi tagasi läinud selle tõttu, et k. a. kütidele võeti võistlusrelvaks muutmata sõjapüss. Kuna seniajani meie kütidel oli peamiseks relvaks sõjatäpsuspüss, ei olda muutmata sõjapüssiga veel kohanatud.

Meistrivõistluste tulemustega võime rahul olla eriti veel seepärast, et k. a. KL meistrivõistlustest osavõtjate koosseis on noorenunud. Me võisime näha hulka uusi laskureid, kes varem aastail KL meistrivõistlustel veel ei ole esinenud.

Alljärgnev tabel näitab malevate esindusmeeskondade koosseisu võrreldes 1937. a. KL meistrivõistlustest osavõtjatega.

Jrk. nr.	M a l e v	Uusi laskureid, kes 1937. a. KL m.-võistlustest osa ei võtnud samas klassis											
		Kütte		Laskureid		V.-kal. erip. laskureid		V.-kal. püssi laskureid		Raskekuulipildureid		Kokku	
		Arv	% mal. meesk.	Arv	% mal. meesk.	Arv	% mal. meesk.	Arv	% mal. meesk.	Arv	% mal. meesk.	Arv	Üldine %
1.	Tartu	2	20	6	60	—	—	2	20	2	33,3	12	33,3
2.	Tallinna	5	50	6	60	5	50	7	70	2	33,3	25	54,4
3.	Võru	4	40	8	80	—	—	5	50	2	33,3	19	53
4.	Harju	2	20	4	40	1	100	3	30	5	83	15	40,5
5.	Järva	3	30	6	60	4	40	4	40	3	50	20	43,5
6.	Narva	2	20	6	60	—	—	9	90	3	50	20	55,5
7.	Saaremaa	2	20	10	100	3	30	10	100	6	100	31	67,4
8.	Viru	8	80	9	90	6	100	9	90	3	50	35	83,3
9.	Lääne	3	30	6	60	5	50	7	70	2	33,3	23	50
10.	Pärnumaa	5	50	8	80	5	50	8	80	3	50	29	63
11.	Sakalamaa	3	30	5	50	3	30	1	10	2	33,3	14	30
12.	Valga	2	20	7	70	—	—	3	30	—	—	12	40
13.	Petseri	4	40	4	40	5	50	10	100	3	50	26	56,5
14.	Tartumaa	4	40	4	40	3	30	4	40	—	—	15	37,5
15.	Pärnu	3	30	10	100	2	20	10	100	—	—	25	62,5
Kokku uusi laskureid . . .		52	34,7	99	66	42	42,9	92	61,3	36	50%	321	51,8
Kokku neid, kes võistl. ka 1937. a.		98	65,3	51	34	56	57,1	58	38,7	36	50%	299	48,2
Kõiki kokku		150	100%	150	100%	98	100%	150	100%	72	100%	620	100

Nagu tabelist näha, oli võistlejate koguarvust 51,8% neid, kes möödunud aastal KL meistrivõistlustest osa ei võtnud.

Suurema arvu heade laskurite ettevalmistamiseks oleks soovitatav meistrivõistluste tingimusi muuta selles mõttes, et ühel ja samal laskuril ei lubataks võistelda

kahel aastal järgemööda, vaid vähimalt üheaastase vaheaja järele. See sunniks üksusi malevate meistrivõistlusteks ja malevaid Kaitseliidu meistrivõistlusteks ette valmistama vähimalt kaks korda suurema arvu häid laskureid.

H. V.

*Kvaliteedi tunnus-
märk lauatarvetele
hõbedast
ruuhõbedast
alpakast*

% J. KOPP

TALLINN · PIKK 27

Uduisel tulejoonel

Alles tahtis Venemaa suits meie hinge kinni matta ja meid lämmatada, sealsamas tuli paks udu ja lõi nagu valge piimakorra meie silme ette. Kui sõidate elektrirongis Tallinnast Tondi poole ikka tikkadi-takkadi, tikkadi-takkadi, nagu rongis ikka sõidetakse, siis silmad raudteeäärsele heinamaakulul õrna piimasarnast uduvinet, mis kerkib alt üles, nagu läbipaistev pilvekangas.

Tondi lasketiirul aga kõmmutatakse juba kümneid märklaudadesse. Vahest üheksaid sekka ja siis jälle kümneid. Aga udu on juba siia roninud. Nagu ei oleks tal kusagil mujal paika kui seista laskuri püssikirbu ja märklaua vahelisel maa-alal!

Üks vanadest laskeveteraanidest tõuseb kerkiva udukanga ees vihaselt püsti ja hüüab tõsise pahameelega: „Kus meie siis õieti nüüd asume, kas Londonis või?“

Aga seal tuleb Helsingist, kus soomlased lasevad oma kümneid ja üheksaid, lakooniline telegramm: „Meie asume udu nagu piimapütis, edasi enam ei saa“. Siis ütleb üks naljahammas selle peale: „Näete nüüd, London asub hoopis põhja pool.“

Vaatan kord lähemalt neid kuulsaid laskureid ja maailmarekordimehi tulejoonel. Vaatan ja näen-kuulen, et nad o h k a v a d. Iga kord, kui mees tõstab püssitoru märklaua suunas ja kui ta taipab, et ta kombineerimise võime ei ulatu kümnete noppimiseni, laseb ta püssitoru langenda ja ohkab sügavasti. Mina imestasin selle üle, aga teised, suuremad asjatundjad, ei imestanud. Nad nimetasid sellast teguviisi hingelise tasakaalu tagasivõitmiseks, ja mis mul oli sellele vastu vaielda. Palju ei puudunud, et ka mina oleksin ohanud kaasa. Nimelt siis, kui ma nägin, kuidas läbi udu nopiti kümneid, ja tosinateviisi järgemööda. Kui tõtt ütelda, see oli ka tõesti ohkamiseväärne nägemus.

Kiirus — kiirus on igal pool tähtis. Kiirem kui püssikuul ei saa enam miski olla. Seepärast, niipea kui kõlab püssipauk, istub kuul ka kohe märklauas, kas kümnes või üheksas, kuhu ta ise (arvate, et ise?) on endale istumiskoha valinud. Aga vaevalt jõuab paugu kaja vaibuda, kui halloomehe võimas bariton ütleb meile juba, oli see nüüd üheksa või kümme. Allapoole seda juba naljalts ei maksa uskuda.

Niisama kiire on ka leHEMEESTE informatsiooni saamine. Sõda sellel frondil on ammu vaibunud.

Kõlavad jälle paugud. Põmm, põmm, raks, raks... Ja kellegi matadoori kaeblik ohe ujub läbi paksu udu nagu tasane tuulesahin. Kümnete noppimine on käimas viimse surmapõlgusega.

Laskurite võistluse- ja ootusepingutuses murelikud näod hakkavad viimaks selgima. Kümnete norm on juba käes ja nüüd võib jututoa poole piiluma hakata.

Need laskuritejutud, need on nagu jahimeestejutudki mahlakad ja tulvil hiidlaslike nalju. „Kas sa

tead, et...“ nii nad algavad ja lõppu neil ei ole. Neid võib veeretada täie mõnutundega, mis on võrdne jututajal kui ka kuulajal. Keegi neist ei tüdi, sest kõike muud, kuid igav ei ole ükski laskurimehejutt.

Vaatan neid kuulsaid matadoore lähemalt, kui nad oma varustust kokku pakivad. Mida nad küll kaasa ei ole toonud! Kui tarvitada õiget terminoloogiat, siis peaks selle varustuse kogumiku kohta, mis igal suurmeistril, samuti ka suurmeistriks saada ihkajal, kaasas on, ütleva: siin on koos terve arsenal. Juba püsse, mis keskmine laskurajalt lahkudes rihmapidi selga võtab, on kolm-neli, arvestamata sinna juure kirpe ja igasugu muud kribu-krabu. Ja laskemoon — siin on sõna „moon“ täiesti õigel kohal, ilma sellele midagi juure lisamata.

Samal ajal käivad kibedad võistlused ka Mustamäe laskerajal, kus käib malevkondade vahel kibe arvete õiendamine ja paremuse tagajärgede selgitamine. Piimpaks udu laotab end siingi ja teeb märklaudade nägemise raskeks, kui mitte võimatuks. Küll püüavad mehed udust läbi näha, ja suurte pingutuste juures osutub see ka võimalikuks — kaheksaid-üheksaid-kümneid tiktakse märklaudadesse nagu muustrilist tikandit. Mehed pingutavad ja iga kümnelise näitamine kroonib udust läbinägija tublit võitu.

Ja nüüd hakkab siis suitsuvine einelauamaja korstnast selle kohal hõljuvast udust läbi pressima. Laskuri erkasa silma kõrval muutub korruga erkaks ka nina ja suhu koguneb niipalju sülgel, et on raske korruga välja sülitada.

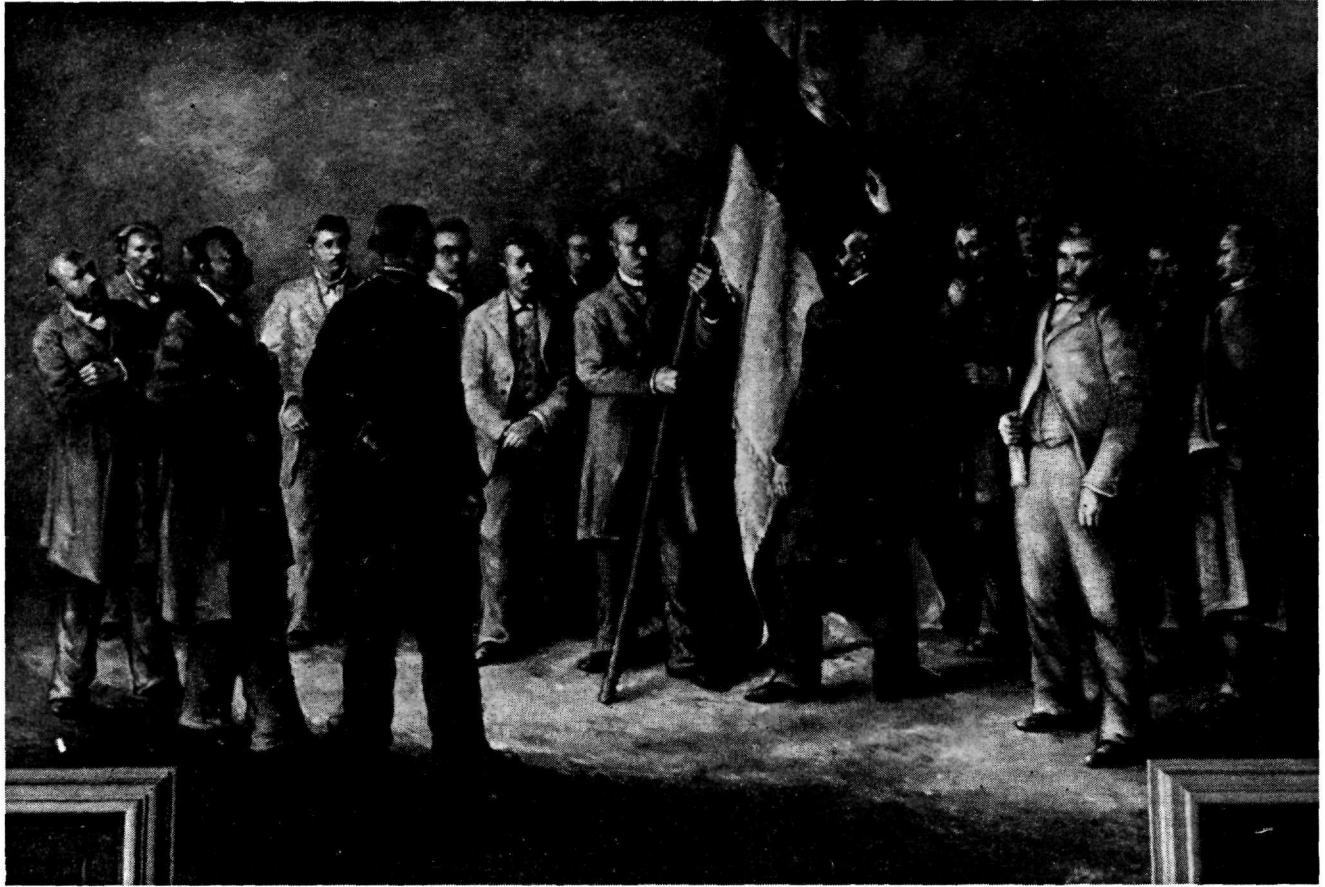
Naised on keetnud ja küpsetanud suupärast kehakinnitust, nüüd võib kõike mis pakutakse hea maitsta lasta.

Suurte võistluste puhul on nüüd naiste vormi eraldusmärkide juures iga päev otse Paabeli segadus. Tallinna ja Harju naiste käest on juba ammu see au ära võetud, et ainult nemad võivad Mustamäel võistlevate laskurite kehakinnituse eest hoolitseda. Seda au on nüüd laiendatud üleriigiliselt kõikidele Naiskodukaitse ringkondadele ja nüüd on üksikud ringkonnad asunud kulinaarkunstis üksteisega otse võistlema. Üldtuntud vanasõna: „Tee meeste südamesse käib kõhu kaudu“, ei taha siingi võoras olla.

Nüüd süüakse ja jutustatakse oma lugusid. Neid juttu maksab kuulata, nende mahlakus on kui mesi kuulaja hingele. „Kas teate, et...“, nii nad algavad ja lõppu neil ei ole.

Väljas on aga ikka veel udune. Ohku piserdunud piimavine ujub laisalt ja raskelt meie ümber. Päev uduisel tulejoonel on lõppenud siiski hästi.

LEHO.

Esimese sini-must-valge lipu õnnistamine Otepääl 1884

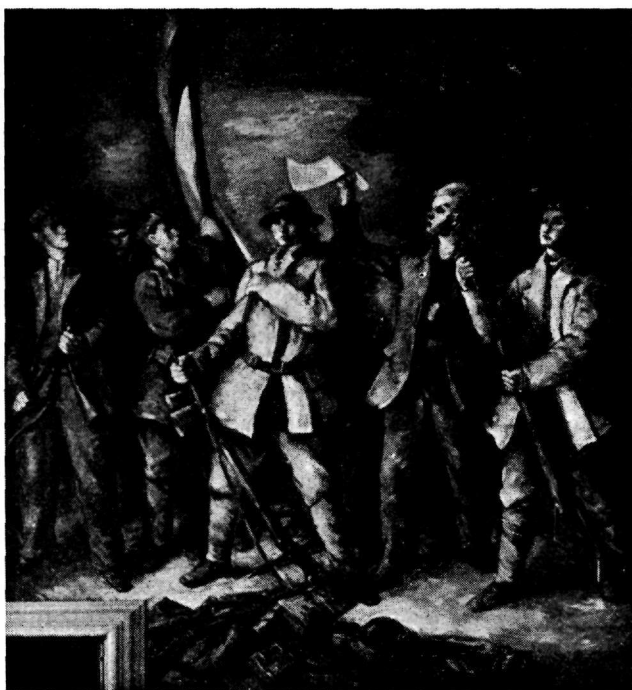
Eesti rahvuslipu saamine jäädvustatakse hiiglamaalis

Eesti noorel ja andekal kunstnikul A. Bergmanil on Tartus valmimas teos, mis oma mõõtudel kujutab endast maali alal suurimat Eestis. See on kolmikteos, mis käsitleb kolme silmapilku eesti haritlaskonnas, kuid ka üldse Eesti ajaloos. Kolmest osast koosneva maali kogupikkus on 12 meetrit, kõrgus ligi 4 meetrit ja ta katab pannoona Tartus Viljandi tän. 1 asuva Eesti Üliõpilaste Seltsi maja suure saali kogu otsmise seina. Teos on praegu ülesseadmisel ja juba kõige lähemal ajal võib teda lugeda lõplikult valminuks.

Suure panno esimene osa, arvates pahemalt, kujutab Kalevipoja-õhtuid, millega alates 1870. aastast pandi alus Eesti Üliõpilaste Seltsile, esimesele eesti üliõpilaste organisatsioonile. Tookordseil eesti üliõpilaste kokkutulekuil Tartus seati eesmärgiks koondada kõiki Tartu ülikoolis õppivaid eestlasi, samuti ülikooli lõpetanud eesti haritlasi. Kokkutulekud pühendati „Kalevipoja“ lugemisele, kusjuures arutati eesti rahvapärimusi,

rahvaluulet, ajalugu jne. Ühtlasi kujunes aga neist õhtuist esimene eesti haritlaste ühine aktsioon oma liikmeskonna kogumiseks. Pannoo esimene osa kujutab dr. Jakob Hurta noorena lugemas „Kalevipoega“. Teda ümbritsevad A. Kurrikoff, dr. H. Rosenthal, J. Kerg, K. A. Hermann, M. Lipp.

Pannoo suurim, keskmine, osa kujutab esimese Eesti sini-must-valge lipu õnnistamist Otepääl maikuu 1884. Kunstnik A. Bergman on püüdnud vanade päevapiltide järgi anda loomutruud pilti selleaegseist Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmeist ja vilistlasist, kes sõitsid pidulikult Otepääle pühitsema oma lippu, millest sai pärast Eesti riigilipp. Pildil näeme pärastist õpetajat Ch. Beermani hoidmas lippu. Lipu all seisab dr. H. Rosenthal, kes lipu pühitsemise talitusel andis pühaliku töötuse: „Oleks Eestimaa täis kuradeid, me lippu nad ei võida!“ Lipu ümber on kogunenud (pahe-malt paremale) P. Undritz, A. Mohrfeldt (Mäevälja),

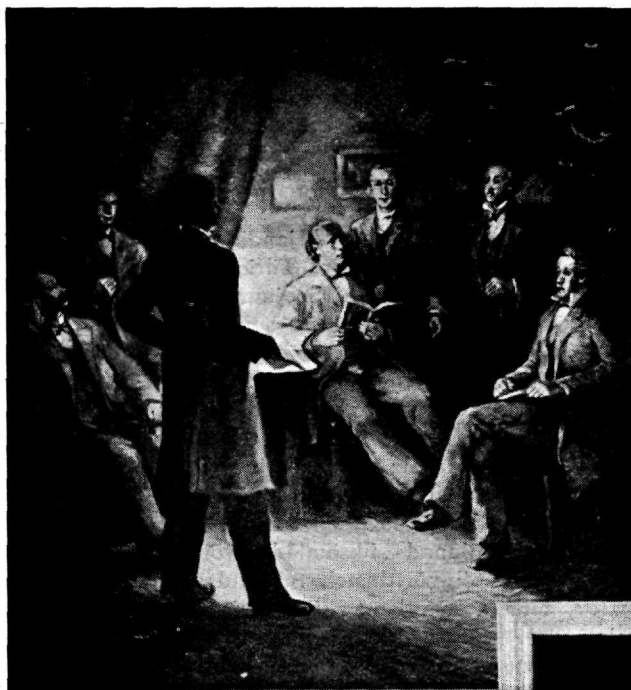

Sini-must-valgega Vabadussõjas

K. A. Hermann, J. Tischler, R. Kallas, P. Sperrlingk, V. Reiman, L. Hesse, F. Ederberg, A. Sörd, P. Hel-
lat, M. J. Eisen.

Kolmas osa suurmaalist kujutab sümbolsest eesti
üliõpilaste minekut Vabadussõtta sini-must-valge
lipu all.

Suur kolmikmaal on kunstnik A. Bergmani pikema-
ajalise töö vilj. Selle ettevalmistamisel on kunstnik
süvenenud ajaloo ürikuisse ja püüdnud koguda kõike
veel kättesaadavat päevapildimaterjali selleaegseist isi-
kuist. A. Bergmani abiliseks töö lõpuleviimisel oli
kunstnik E. Kits.

Kalevipoja õhtu

Sõjaväe Majandusühisus

Tallinn, Pikk 11, tel. 452-07

Vene 5, tel. 429-42 • Kopli 21, tel. 466-58 • Liivalaia 64, tel. 450-18

Osakonnad:

Tartu, Võidu 3, tel. 11-16

Võru, Jüri 24, tel. 129

Rakvere, Lai 17, tel. 79

Pärnu, Kalevi 27, tel. 297

Narva, Malmi 1, tel. 143

Viljandi, Tartu 6, tel. 160

Rätsepatöökoda

Kuninga 2/4, Tallinn

Kingsepatöökoda

Vene 5

Kaitseliidu tarbed

Peakaupluse juures avatud oma pesuõmbluse-töökoda võimaldab pakkuda kaitse-
väelaste khaki, valgeid j. t. särke ning muud pesu parimas kvaliteedis
Eritellimised täidetakse võimalikult veel samal päeval

Harju-Järva-Sakalamaa ratsavõistlused Viljandis

25. sept. toimusid Viljandis KL Sakalamaa, Järva ja Harju Maleva vahelised ratsavõistlused. Nimetatud kolme maleva ratsavõistlustega tehti algust möödunud aastal, mil võistlused peeti Türis. Tuleval aastal leiavad võistlused aset Tallinnas. Nii toimuvad võistlused iga aasta vaheldumisi võistlevate malevate kodulinnades. Seega need ratsavõistlused kolme maleva vahel on kujunemas iga-aastaseks traditsiooniks ja arvestades võistlevate malevate asukohti, hõlmavad nad laialdase ala meie riigis. Võistlused toovad palju elevust meie Kaitseliidu ratsameeste perre ning aitavad kaasa KL ratsategevuse tõusule.

Tänavused võistlused Viljandis õnnestusid igakülgsest ja võrreldes mullustega Türis näitavad ratsavõistlevate saavutused tõusu. Seejuures väärrib märkimist Kaitseliidu ratsaspordihuviliste suur hool ja tähelepanu võistlushobuste kasvatamisel ja väljaõpetamisel, mis omakorda tõendab meie ratsakaitseliitlaste huvi ja armastust oma ala vastu, samuti tagab üha paremaid tagajärgi tulevikus nii võistluste tehniliste saavutustena kui ka üldise ratsaala propageerimisena.

Võistlustel oli Kaitseliidu ülema poolt suur rändauhind üldvõitjale, pealeselle olid võistlevate malevate poolt rändauhinnad üksikalade võitjaile. Möödunud aastal, esimestel võistlustel, tuli üldvõitjaks Sakalamaa malev, tänavu aga langes üldvõitja tiitel Järva malevale.

Tänavused võistlused, mis peeti Viljandis, Riia maantee ääres sõjaväe õppeplatsil, kujunesid ühtlasi suurimaiks, mis Viljandis ratsaspordi alal seni on peetud. See äratas ka laialdast huvi rahva seas ja võistlusi jälgis ligi 3000-pealine rahvahulk. Kõrgete külalistena jälgisid võistlusi Kaitseliidu ülem kindral J. Orasmaa, Peastaabi ülem kol. J. Maide, majandusülem Ch. Kask ja võistlevate malevate pealikud — Sakalamaa maleva pealiku k.-t. major R. Tarmak, Harju maleva pealik kol. K. Saar ja Järva maleva pealik kol. K. Prees. Võistlused avas Kaitseliidu ülem kindral J. Orasmaa, kes soovis võistlusteks head edu ja õnne. Pärast kindral J. Orasmaa kõnet defileerisid võistlevad meeskonnad Kaitseliidu juhtide ja publiku ees. Igal alal võistles igast malevast 5-meheline meeskond ja võistlevate koguarv küündis üle 50-ne. Peakohtunikuna toimus võistlustel kpt. J. Läänne KL Peastaabist.

Üldvõitjaks tulnud Järva Malev saavutas kõigil aladel kokku 523 punkti. Teisele kohale jäi Sakalamaa maleva meeskond 466 punktiga ja kolmandale Järva Malev 439 punktiga. Mulluseil võistlusil Türis oli üldvõitjal, Sakalamaa Maleva meeskonnal, 598 punkti, Järval 444 ja Harjul 313 punkti. Tänavusel võistlusil pidi Sakalamaa Maleva meeskond loovutama esikoha Järva Malevale peamiselt ebaõnne tõttu takistussõidus. Järva Malev omandas KL ülema poolt väljapandud rändauhinna, mida tuleb kaitsta kolm korda järjest või viis korda vaheldumisi.

Võistluste tehnilised tulemused olid:

Takistussõit: 1. M. Müür (Sakala Malev) hobusel Mats, 2. J. Randmaa (Järva Malev) hobusel

Miku, 3. E. Jõesaar (Harju Malev) hobusel Meedi, 4. A. Pent (Sakala) hobusel Lilli ja 5. E. Klemm (Järva) hobusel Mats. Neil kõigil oli 0 trahvipunkti. Takistussõidus hüppepuhtusele kujunes paremusjärjestus: 1. E. Jõesaar (Harju) hobusel Meedi — 33 takistust, 2. Sardis (Järva) hobusel Miku — 29 takistust, 3. M. Müür (Sakala) hobusel Mats — 15 takistust, 4. R. Sepp (Harju) hobusel Jults — 15 takistust ja 5. A. Letse (Järva) hobusel Aadu — 14 takistust. Meeskonna punktid arvestati kahelt takistussõidult kokku. Siin tuli esikohale Harju Malev — 288 punktiga. Järva — 240 ja Sakalamaa — 192 punkti. Selle ala võitja Harju Malev omandas Sakalamaa Maleva poolt väljapandud rändauhinna — eesti kapa, mis mullu jäi Sakalamaa Maleva enda kätte.

Galopivõidusõit: 1200 m: 1. O. Kärmas (Sakala) hobusel Max, aeg 1.36,8 min., 2. E. Klemm (Järva) hobusel Manon — 1.38,0, 3. A. Krabbi (Järva) hobusel Lex — 1.42,6, 4. E. Jõesaar (Harju) hobusel Meedi — 1.43,1 ja 5. E. Jürgen (Sakala) hobusel Halla — 1.43,8 min. Meeskondadest tuli esimeseks Järva — 98 punktiga, teine Sakalamaa — 94 p. ja kolmas Harju — 48 p. Järva meeskond omandas siin Harju Maleva poolt väljapandud rändauhinna — eesti kapa, — mis ka mulle võistluste järgi oli Järva käes.

Herdelvõidusõit: 1. O. Kärmas (Sakala) hobusel Max, aeg 1.22,2 min., 2. A. Krabbi (Järva) hobusel Lex — 1.26,0, 3. B. Palmberg (Järva) hobusel Manon — 1.28,3, 4. A. Silla (Sakala) hobusel Miida — 1.28,4 ja 5. I. Rennit (Sakala) hobusel Tello — 1.29,1. Meeskondadest tuli esimeseks Järva — 100 p., 2. Sakalamaa — 90 p. ja kolmas Harju — 50 punktiga. Järva Malev omandas siin omaenda poolt väljapandud rändauhinna — hõbepeekri.

Terarelva käsitsemineratsa: 1. M. Müür (Sakala) — 4 trahvipunkti, 2. B. Palmberg (Järva) — 4 trahvipunkti, 3. O. Kärmas (Sakala) — 10 trahvipunkti, 4. E. Sepp (Sakala) — 10 trahvipunkti ja 5. J. Pudel (Järva) — 14 trahvipunkti. Selle ala võitis Sakalamaa Maleva 80 punktiga, teine Järva — 70 p. ja kolmas Harju — 48 p.

Teatesõit (kombineeritud jalgrattasõidust — 300 m, jooksmisest — 200 m ja ratsutamisest — 500 m): 1. Järva maleva meeskond, koosseisus — rattur Randmets, jalamees Adamson ja ratsanik Palmberg, kes saavutas ajaks 2.04,0 min., 2. Sakalamaa Maleva meeskond — 2.05,0 ja 3. Harju — 2.08,0 min.

Võistluste lõppedes Kaitseliidu ülem kindral J. Orasmaa jagas võitjaile auhinnad. Peale rändauhinnade meeskondadele said individuaalseid auhindu igal alal viiele esimesele kohale tulnud võistlejad.

Võistluste läbiviimise korraldus oli eeskujulik ja võistlused möödusid õnnelikult, vähimagi viperuse ja õnnetuseta. Õhtul oli korraldatud koosviibimine Sakalamaa Maleva staabi ruumides, millest võttis osa ka Kaitseliidu ülem kindral J. Orasmaa.

V. Kõpp.

AUSTERLITZ

Matkamärkmeid 19. sajandi tähtsaimalt lahinguväljalt, mis on saanud uuesti maailma tähelepanu keskuseks

Pooltel teel Brno (Brünni) ja Slavkovi (Austerlitz) linnade vahel (Tšehhoslovakkias), Olmützi n.-n. Keisritee lähedal asetseb kõrgendik 324, mille keskel on väike külake vana ühetornilise kiriku ja ühekordse koolimajaga. Ent tähelepanu tõmbab endale kivimonument, mis kujutab laia, neljakülgselt prisma, 26,30 meetrit kõrge, tipus suur vanakristlik rist. Monumendi seesmuses on marmoraltariga kabel, mille poolhämärus on valgustatud igavese lambikese punasest tulukesest, ja keskel tüme, raske plaat punasest süniidist. See ossarium (surnuluude paigutamise koht) on viis meetrit pikk, kolm meetrit lai ja niisama sügav, ja siin puhkavad 6000 prantsuse, austria ja vene sõduri jäänused, mis selle kõrgendiku ümbruses asetsevast 22 vennashauast (Žarošice', Šlapanice', Prace' ja Krenovice' j.) käesoleval sajandil on siia ümber maetud.

Inimkonna suurimaid geeniusi Leo Tolstoi ühes oma jutustuses esitab sügavmõttelise küsimuse:

„Kuupalju maad on vaja inimesele?“

Jah, kui vähe maad on vaja 6000 inimesele!

Seisame Austerlitz, selle 19. sajandi mandri-Trafalgar, lahinguväljal ning loeme selle sünge luukabeli süniitplaadilt kaht lihsat ladinakeelset sõna: „Rahu! Au!“ See monumentaalhaud püstitati veidi enne maailmasõda isa Alois Slovák'i eestvõttel ja projektiti Praha arhitektilt dr. J. Fanta'lt rahumälestusmärgina (mohyla miru; vt. tiitelpilt). Ehitamisest võtsid osa Austria-Ungari ja Vene sõjainiisteriumid ja Prantsuse valitsus. Mälestusmärk kannab neljas keeles pealdist:

„Vene, prantsuse ja austria sõdurite mälestuseks, kes langesid 2. detsembril 1805. a. Austerlitz all.“

Luukabelis valitseb sünge poolhämärus ja sügav, lohutamatu lein. Väljas aga leegitseb rõõmsalt päike, lõoksed laulavad, ümberringi — nii kaugele kui ulatub silm — voogavad viljapõllud, paistavad viljarikka ümbruskonna puhtad, rõõmsad külad, tänavad rulluvad valgete lintidena roheliste ja kollaste põldude vahel, kuna kauguses — Újezdi ja Telnitzi vahel — läigivad hõbedaselt hiiglatiigid. Otse mälestusmärgi all on sügav org, armas ja idülliline, kolmnurgana suletud kahe ojakese ja maantee vahele, mis jooksevad peagu rööbiti raudteega. Ja sealpool pikka orgu, mille suund

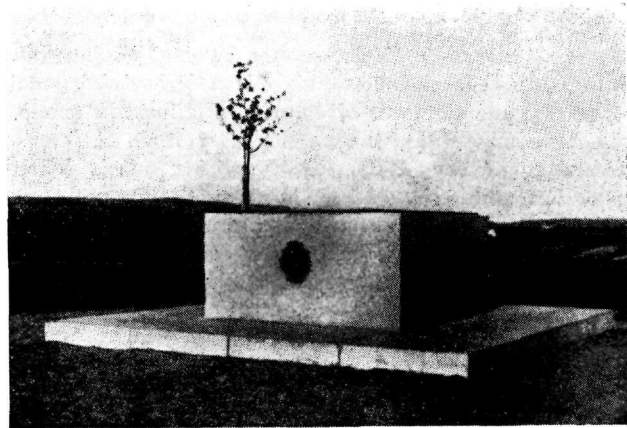
on põhjast lõunasse, just Prace' küla juures, silmame jälle kõrgendikke ja nende taga kuni Moraavia (Määrimaa) pealinnani ulatuvat lagendikku.

„Sõdurid! Meie positsioon on kardetav. Vaenlane meie paremat tiiba ümber haarates seab meile vastu oma rinde.“

Seda dispositsiooni ei kahelnud suur vallutaja Napoléon I Austerlitz lahingu eelõhtul (pühapäeval, 1. detsembril 1805. a.) oma armeekäskkirjas avaldamast, avaldades seega kogu oma lahingukava, ilma et oleks kartnud reetmist või ühegi prantsuse jalaväelase ülejooksmist vaenlase poole.

Kogu selle lahingu võidu suurust tajuda ja sündmuste käigust saada selget pilti võib vaid see, kes rahumälestusmärgi jalamil seistes laseb pilgul ümbruskonnas ringi käia.

Austria-Vene ühendarmee liikus Olmützi maanteed üle Prace' ja sealt üle Telnitzi kuni sealsete tiikideni. Esmaspäeval, 2. detsembril, 7-dal hommikutunnil ta hakkas oma vasema tiivaga liikuma Telnitzi ja Sokolnice'i vastu, et visata tagasi prantsuse väed kõrglagendikule Brno suunas ning anda seal otsustav lahing. Valitses tihe detsembriüdu, nii et vägede liikumist polnud sugugi näha. Üha uued liiduväe kolonid lahkusid oma positsioonidelt Prace' juures ning laskusid kõrgendikult alla edela suunas, et tugevdada oma

Mälestusmärk Žuráni kõrgendikul, kohal, kus Napoleon juhtis Austerlitz lahingut

Kolme-keisri lahingu kaart, all ajalooline lõpplause Napoleoni 3. dets. 1805. a. armee käskkirjast

vasemat tiiba, mille ees prantslased tõmbusid aegamööda tagasi.

Kella 0800 paigu sukeldus udumerest esile veripunane ketas — Austerlitz'i päike — ja Prace' külakiriku torn helkis uduvines. Ja otse Prace' kõrgendiku all, kolmnurgas jõekese, Velatitzi oja ja Olmützi maantee vahel, seisis valmis kallaletungiks Prace'le kolm neljandikku Napoléoni armeest. Veel enne kui udu oli hajunud, andis Suur Korsiklane Žuráni kõrgendikul käsu oma armeele kallaletungiks. Vihase võitluse järele vallutati Prace ning liiduvägi lahastati hooilt kaheks. Oma ratsaväe saatis Napoléon venelaste parema tiiva kallale, kes vahepeal oli asunud kallaletungile piki Olmützi maanteed, ja pidi nüüd põgenema, kui ei tahtnud lasta end prantslasilt sisse piirata. Ja prantsuse jalavägi ja kahurvägi laskus alla samalt teelt, kust väheste tundide eest olid Austria ja vene kolonnid suundunud Telnitzi peale. Prantslased haarasid ümber kogu liiduväe vasema tiiva ning sulgesid ta reetlike tiikide vahele. See oli liiduväe hukk...

„Nelja tunni kestes oli 100.000-meheline Vene ja Austria keisrite armee hävitatud, 40 lippu, vene keiserialiku kaardiväe lipud, 120 kahurit, 20 kindralit, 30 tuhat vangi, kes meie mõõgast pääses, uppus tiikides.“

Nende sõnadega iseloomustas suur sõjakeiser oma kuulsas Austerlitz'i bulletäänis võitu Prace' kõrgendikel, missugune sündmus oli suurim sõjaline edu ta elus. Tolle sündmuse mälestuseks püstitati 1930. a. Žuráni kõrgendikul (kõrg. 287), kus Napoléon juhtis kõnesolevat hiilgelahingut, lihtne, kuid maitsekas mälestusmärk, mille avamine toimus suure pidulikkusega 05. VIII 30. a. prantsuse sõjaväelise esinduse — eesotsas marssal Franchet d'Espérey ja kindr. Mittelhauser' ja Faucher'ga — osavõtul.

Lahinguväljale jäi maha kuus tuhat langenut. Tuhanded võitlejad surid lähedal asuvas Brnos ja ümbruskonna külades sanitaarteenistuse halva korralduse tagajärjel.

Leo Tolstoi oma romaanis „Sõda ja Rahu“ laskis Prace' kõrgendikel surmavalt haavatute seas surra ka ve-

ne vürstil Andrei Bolkonskil. Kellele selle surematu romaani lugejaist poleks mitte vajutatud sügavasti mälu tolle noore sangari kuju, kes lahingu alates ei suutnud oodata hetke, mil ta, lipp käes, sööstub vastu vaenlasele ning lööb maha kõik, kes satuvad talle ette, kes siis sangarliku võitluse järele prantslaste poolt juba vallutatud Prace' kõrgendikul ei suuda tajuda, miks punajuukseline vene kahurväelane kiskleb prantsuse jalaväelasega ühe kartetši pärast, ja viimaks ise surmavalt haavatuna variseb maha, ilma et tajuks selle, kahe arustlageda sõduri vahel arenenud, groteskse kaskluse lõppu, ja kes siis ühtäkki tunnetab:

„Vaikselt, rahulikult ja pidulikult, sootuks teisiti kui siin lahingumõllus, purjetavad ülal kõrges, lõputus taevas pilved!“

Surmavalt haavatud sangaril tungivad ärakuivanud kurgust sõnad:

„Miks pole ma varem näinud seda kõrget taevast!?“

Romaanisangar Andrei Bolkonski oli 133 aasta eest Austerlitz'i all küll ainus sõdur, ainus tuhandet teiste nimetute hulgast, kes tajus õilsat rahuaadet rahvaste vahel. Ent ta tajus seda alles läheneva surma eel. Kas need, kes tänapäeval vaatavad Austerlitz'i mälestusehise jalamilt ilusat Moraaviat, kus miski ei meenuta enam verise lahingu jälgi, suudavad mõista selle õilsa aate täielist suurust juba oma elu kestes ja kogu eluks?

*

Austerlitz seisab mittevahetus seoses kuulsas kolme-keisri-lahinguga. Lahinguväli asetseb lääne pool Austerlitz'i, viimases kahe-tunni-teenkonna kaugusel. Ka Austria-Vene armee peakorter ei asunud Austerlitzis, kuna see asetses liig kaugel lahinguväljalt. Alles 2. dets. õhtul asus purustatud liiduvägi laagrisse lummetuisanud väljadele ja kõrgendikele Austerlitz'i ümbruses, ent hakkas samal ööl halva ilma tõttu taanduma mööda põhjatuks muutunud teid, pöördudes Olmützi maanteelt Ungarisse viivatele teedele. Järgmisel eelõunal sõitis Napoléon hirmust halvatud Austerlitz'i, mille majad olid muudetud laatsarettideks, ning asus korterisse vürst Kaunitzi lossi, kus praegu asub kõnesolev näitus. Ja ainult klassikalise-monumentaalse lõpplause kuulsast Napoléoni armeekäskkirjast, mille ta kirjutas 3. dets. mainitud lossis (vt. pilt ja kiri kaardi all):

„Sõdurid! Minu rahvas võtab teid vastu rõõmuga, ja piisab, kui üks teist ütleb: „Mina olen võidelnud Austerlitz'i juures,“ ja kogu rahvas vastab temale: „Vaat! üks sangar!“ — on kindlustanud sellele tähtsuseta Moraavia linnakesele (praegu tšehhi Slavkov) püsiva koha maailma ajaloos.

Nüüd, kus Euroopa viimased poliitilised sündmused on kandunud jälle maailmasõja võitlusväljade lähikonda, on paljude tähelepanu pööratud uuesti Austerlitzile — kolme-keisri-lahingu võitlusväljale.

Kas tõuseb Austerlitz'i kohal ühel hommikul jälle veripunane päike, mis tähendab uut sõda selle vana lahinguvälja kohal, seda peavad näitama viimased päevad, võibolla nende tundide sees ongi juba küsimus otsustatud, kui neid ridu trükitakse.

SAKSA-BALTI RIIGI VAREMEIL

Olud ja ohud 20 aasta eest, mil Eestimaa taheti liita Saksamaa külge

Tänavu sügisel möödub kakskümmend aastat Saksa okupatsioonivägede lahkumisest Eestist. 1918. a. suvel elas Eesti üle raskeid ja pingutavaid aegu, kus tuli suure kartusega võõra ülevõimu alla jäämisele silma vaadata. Saksa okupatsioonivõimude tulek meie maale andis kohalikele Balti ringkondadele suuri lootusi Saksa-Balti riigi loomiseks, milleks saadeti hulgana truualamlike palveid ja teedtasandavaid tervitusi küll Saksa valitsusele, küll keiser Wilhelmile isiklikult.

Juba sakslaste sissemarssimise algpäevil saatis Liivimaa rüütelkonna Landrat parun Stael von Holstein Tartust Saksa keisrile tervitustelegrammi, mis kõlab järgmiselt:

„Tema Majesteeti palub Liivimaa rüütelkond vastu võtta truualamlikku tänu Liivimaa päästmise eest hukkimisest ja hädast ja selle vanima Saksa koloonia aseta mist vägeva Saksa riigi kaitse alla. Saksa rüütelkond lisab sinna juure muutmata truuduse tõenduse ja palub Tema Majesteeti olla sellest teadlik, et liivimaalased astuvad alati oma vara ja verega tegevusse Saksa isamaa suuruse eest.“

Tervitustelegramme vahetasid ka Balti ja Saksa linnad. Nii avaldab Berliner Börsenkurier 12. märtsist 1918. a. Tallinnast Lüübeki kaubanduskolale saadetud vastuse soojade õnnesoovide eest.

„Sügavasti liigutatud, tänuga täidetud südamega võtab Tallinna kaupmeeskond vastu õnnesoovi-käe, mis talle ulatatakse nii soojade sõnadega ja tunnetega vanast Lüübekist. Kõigi tormide, eriti viimase aja raskeimate tormide, kiuste on saksa kultuur, mis 700 aasta eest siin Balti mere idarannikul vana Lüübeki õiguse alusel üles ehitas kaupluse ja läbikäimise, elavalt alal hoidunud. Saksa kuulsusrikaste vägede tugeva kaitse all, kelle päästvas Tallinna sissemarssimises me näeme lootusrikast tulevikku, usume, et saksa Hansalinnade kett, mis nüüd tõmbab Balti mere lõunast katkestamatult Travest kuni Naroovani, jääb saksa elu purustamatuks kaitsevalliks. Vana Lüübeki vapp, mis chib meie auväärset Mustapeade Klubi maja, ja meie vana Tallinna vapp, mis ripub Lüübeki raekeldri seintel, olgu tõemärkideks sellest, et tihedad suhted, mis vanast hansa-ajast aset leidsid lääne ja saksa kultuuri põhja eelpostide vahel, tihenegu tulevikus uute riigiõiguslike suhete alusel, mis seoks meie põhjamaad (Nordmark) kui Saksa vanima koloonia meie palavalt armastatud emamaaga.“

Juba märtsis 1918. a. käidi pakkumas Saksa keisrile Kuramaa hertsogikrooni, kusjuures väljendati õige selgelt Baltimaa ühendamist üheks riigiks. Selle põhjenduseks üteldakse selgelt ja otsekoheselt:

„Liivimaaga ja Eestimaaga ei seo meid sajandite jooksul mitte ainult senised maa ühise saatuse kurbused ja elamused, vaid ka ühtsus meie usutunnistuses ja tähtsaimas vaimses varas, — ühtlases vaimse kultuuri arengus. Kuid kogu Balti mere siduvast mõjust tingitud ja arendatud majanduslik elu laseb oma alasid kõigis kolmes Balti mere maas sedavõrd üksteisega läbi põimida, et nende niitide purustamine ei või sündida tugeva valuta ja tunduva kahjuta. Geograafiliselt ja ajalooliselt kuuluvad Liivi-, Eesti- ja Kuramaa kokku ja seepärast on Maapäeval äärmiselt tähtis, et maa valitsemise ja põhiseaduses loodaks võimalikult pea ühine kord, kusjuures samal ajal avaldatakse soovi Baltimaade täieliseks lahutamiseks Leedust.“

Kuna aga Saksa valitsus ei suhtunud baltlaste soovidele ja ettepanekutele kaugeltki nii sooja vaimustusega kui Saksa-Balti riigi loojad ise, seletades, et Eesti- ja Liivimaa on jäänud endiselt Venemaa alla, siis algas kohalikus rüütelkonnas pidev töö Baltimaade

ühendamiseks Saksamaaga, kas Saksa provintsina või Saksamaaga personaalunioonis.

Eesti rüütelkonna maapäev esitab 28. märtsil 1918 Saksa keisrile järgmise palve:

A. Võtta Liivi- ja Eestimaa kestva sõjaväelise kaitse alla ja nende lõplikul lahkulöömisel Venemaast toetada neid mõjuvalt.

B. Luua Liivi-, Eesti- ja Kuramaast ühes eelalustate saartega ning Riia linnast ühine suletud konstitutsionaal-monarhiline riik ühise põhiseadusega ja valitsemisega ning personaalunioonis Saksa riigiga liita ta Preisi krooniga.

C. Selle ajani, kui sünnib artikkel B-s ettenähtud Balti maa-alade riiklik liitumine, tuleb viivitamata võimaldada luua Venemaaga sõlmitud rahulepingu artikkel 6. Liivimaa ja Eestimaa kohta ettenähtud maa omakorraldus.

D. Balti maa-aladest moodustatud riik liita konventsioonide sõlmimise kaudu, eriti sõjaväe-, raha-, liiklemis-, tolli-, posti- ja kaaluasjanduse alal, Saksa riigi või Preisi valitsuse külge.

E. Maanõukogu ülesanded loetakse lõpetatuks, niipea kui kolme maa ühine valitsus on ellu kutsutud.

IV. Eestimaa rüütel- ja maakogu maapäev otsustas volitada rüütelkonna komisjoni maapäeva asetäitjana lahendama kõiki otsuste punkt III kohta käivaid küsimusi, mis nõuavad tungivalt lahendamist enne korralise maapäeva koosoleku kokkukutsumist.

V. Maapäev otsustas: lähemal ajal pidada Eestimaa rüütel- ja maakogude maapäeva ja anda volitused härra rüütelkonna esimehele lähima tähtaja määramiseks.

VI. Maapäev otsustas tunnistada tarviliseks tühistada või muuta eraõiguses ja Eestimaa talupoegade korralduses kui ka juurekuuluvates täiendavates määrustes fikseeritud eesõigused ja kitsendused maaringkondades asuvate maaomanduste kasutamise kohta ja teha rüütelkonna komisjonile ülesandeks välja töötada vastav seaduse eelnõu.

Eestimaa maakoosolek astus esimest korda kokku 9. aprillil 1918. a., kus okupatsioonivägede juht kindral Seckendorff pidas suure poliitilise kõne, üteldes muuseas järgmist:

„Enne istungi avamist mul on au ja rõõm tervitada mõisade, valdade, rüütelkonna, vaimuliku seisuse ja linnade maanõukogu esindajaid.“

See sündmus, et me 5 või 6 nädalat pärast Saksa sõjaväe tulekut Tallinna ja Narva, sellele maale, mis oli enne tooreste südamega võimude poolt vereni ära piinatud ja paljaks röövitud, nii tähtsa otsustava koosoleku pidamist võime lubada maa pealinnas, kinnitab, et korra jaluleseadmine on edenenud kiiresti. See viiakse läbi meie kõigi mõistliku ja järjekindla tööga. — Täielise rahu ja korra tulekuga kindlustatakse kõikidele „ausatele“ vaba läbikäimine oma Jumalaga, tema poolt seatud valitsusega, ja inimestele vaba läbikäimine omavahel. Samuti kindlustatakse majanduslik edenemine, vastastikune arusaamine ja usaldamine. Takistamata inimese hingejõu, vaimutöö ja töörammu arenemine avaldab perekonna ja maakonna õnneks oma kinnitavat, kosutavat ja elustavat mõju ja juhatab ka neid kaaskodanikke, kes veel vastu panevad, õigele teele.

Väga rõõmustavad usalduseavaldused meie vastu, kes meie oma Keisri ja Valitseja tahtmist mööda teie vabastamiseks siia oleme rutanud, on juba igast maakonnast minu kätte jõudnud ja tänu- ja kindla lootuse avaldused tema kõrge edasikestva kaitse peale Saksa Keisrile Majesteedile edasi läkitatud. Ma loodan, et

see usaldus õiglase ja mõduka valitsuse läbi, mis, kui kõik rahva ringkonnad ja kihid ühinevad inimlikus armastuses, veelgi kõveneb ja, meie ühiseid huvisid kaitses, saab peasidemeks, mis meie kõigi poolt ühtlaselt armastatud maale kindlustab õnneliku tuleviku. See pärast on aga peatingimuseks, et kõik ausameelsed elanikud meie maal aitavad peletada üht kavalat vaenlast: nimelt kõiki vale- ja kõmujuttude laialilaotajaid. Mina kinnitan teile, kutsutud maanõukogu esindajatele, nende juttude kohta:

1. Saksa sõjaväed ei lahku Eestimaalt. Nad jäävad siia alaliseks, kaitsma seda maad, ja nende arv suureneb lähematel päevadel veelgi, pärast seda, kui meie abiandmine Soome vendade päästmiseks nende punastest rõhujatest õnnestub.

Teie näete ka varsti Tallinna sadamas ja Eestimaa rannal suuremat Saksa laevastikku, mis tuleb siia ranna kaitseks.

2. Inglise siiatuleku jutud, millega Teid kui tondiga kohutati, on juba vist iseenesest kadunud pärast seda, kui inglased möödunud nädalail on tugevasti tunda saanud Saksa võimu. Meie ei salli iialgi, et üks inglane tõstab oma jala Eestimaa pinnale.

3. Eesti keelt kaitstakse igal pool. Selle vabalt tarvitamine saksa keele kõrval on meie poolt kaitstud. Saksa keele õppimine koolides hõlbustab vastastikust läbikäimist ja süvendab arusaamist.

Samal koosolekul tehti ka otsus Eestimaa lahtiütlemiseks Venemaast, kuigi sellise otsuse tegemiseks puudus igasugune seaduslik tugi ja alus.

Mõni päev hiljem, 10. aprillil 1918. a., pidas oma koosoleku Riia maakosolek, millest võtsid osa ka Eesti vallavanemad, kes avaldasid aga koosoleku mõttekäigu ja sakslaste kavatsuste kohta Eestimaa suhtes kõige valjemat protesti. Selle vallavanemate julge aktsiooni kohta on „Kaitse Kodu!“ juba varemalt juttu olnud, vaatleme nüüd vaid seda julget protesti, mis Riia maakosolekul toleaege Vana-Antsla vallavanema Peeter Koemetsa poolt ette loeti:

„Meie, allakirjutanud nelja Eesti maakonna vallavanemate esindajad, keda on käsutatud siia võõrasse linna, anname sellega teada:

1) et meid on valinud Eesti valdade elanikud 1866. aasta vallakogukonna seaduse põhjal. Et see seadus ei anna vallavanemaile õigust otsustada valla elanike nimel riigi- ja valitsusekorra muutmist meie maa kohta või niisuguseks otsustamiseks valida oma esindajaid kuhugi asutusse, siis ei või me end eeltähendatud küsimuste otsustamiseks pidada Eesti elanike seaduslikeks esindajateks ja me ei arva enesel olevat võimu ja volitusi maa ja rahva kohta teha siduvaid otsuseid, seda rohkem, et 1866. a. valla- valimiseseadused on muudetud 1917. a. 22. juunil ja meie asemele on seaduslikus korras valitud uued vallavalitsused ja vallavanemad.

Me ei võta seepärast osa hääletamisest, millega siin tahetakse otsustada Eesti rahva või Eesti maosade tulevikku.

2) Endise Liivi kubermangu põhjapoolsed maakonnad ja Eesti kubermang on Eesti rahva elamispiiride järgi seaduslikul alusel ühendatud üheks poliitiliseks üksuseks, millega Eesti rahva põline tung ühinemise järele on leidnud täitmist. Kogu Eesti rahval on 30. märtsil 1917. a. antud seaduse põhjal oma täieõiguseline esindus Eesti Maanõukogu või Maapäeva näol olemas.

Et nüüd tahetakse jälle endisi kubermanguvahelisi piire maksvaks tunnistada, nii et üks osa Eesti rahvast peaks ajama meie naaberrahvaga, lätlastega, üheskoos avalikke asju, kuna mõlemad rahvad olid täiesti selle poolt, et neil on parem lahus omavahel ja oma keeles mõtteid vahetada ja otsuseid teha, siis avaldame siin kui Eesti rahva liikmed, kes ei taha minna oma rahva südamesoovide vastu, kindlalt nõudmist, et Eesti poliitiline üksus, ühendatud Eestimaa ja Põhja-Liivimaa, jäägu edaspidi maksvaks ja kogu meie maa ja rahva esindus, 30. märtsi

1917. a. seaduse põhjal valitud Eesti Ajutine Maanõukogu, jatkaku takistamata oma tegevust.

3) Eesti rahva seadusliku esindajana on Eesti Maanõukogu meie maa saatuse kohta Vene valitsuse poolt väljakuulutatud rahvuste enesemääramise dekreedid põhjal otsustanud, et Eesti peaks tulevikus jääma iseseisvaks rahvameelseks vabariigiks.

Meil ei ole põhjust kahelda, et see otsus ei vastaks Eesti rahva enamuse soovidele, meil ei ole õigust seda otsust siin Eesti rahva nimel muuta. Me võime oma südametunnistuse järgi ainult tõendada, et see otsus rahuldab Eesti rahvast rohkem kui mingi muu otsus meie maa tulevase riikliku korra kohta.

Igasugune muu otsus käiks Eesti rahva rõhuva enamuse tahtmise vastu.

4) Et Eesti rahvas tahab elada oma riikliku korra järgi vabalt, erapooletult ja teiste rahvastega sõbralikus vahekorras, seda võime tõendada. Mil kujul aga Eestimaa tahab astuda ühendusse Saksa-maaga või mõne teise Läänemere naaberriigiga, seda peab Eestimaa rahvas ise kogu rahva poolt vabalt valitud esinduse läbi otsustama oma asumispinnal. Meie aga, juhuslikult vallavanemate poolt valitud isikud siin võõral maal, ei või teha mingeid otsuseid, millel võiks olla Eesti rahva tõsise tahtmise tähtsus. Seda peame oma südametunnistuse järgi siin avalikult tõendama.

Kõike ülal ettetoodud oma pühaks kohuseks pidades siin otsekoheselt teada anda avaldame kindlat lootust, et vägev Saksa rahvas, kelle väed on praegu meie maal, aitab Vene-Saksa rahulepingu põhjal korra jalule seada ja et ta ei näe Eesti rahva iseseisvuse ja enesemääramise püüdeis oma riiklikele ja rahvuslikele huvidele mingisugust hädaohtu, vaid et Saksa rahvas ja tema riiklikud asutused aitavad rahvuste enesemääramise põhimõtet, mis nüüd Vene valitsuse alt vabanenud rahvas on õigeks tunnistanud, Balti mail teostada, ja et Saksa väed ei lahku siit kord ainult korra ja julgeoleku kaitsjatena, vaid et Saksa riigist jääb eestlaste põue see tunne igavesti, et Saksamaa on väikerahvaste vabaduse kaitsja ja nende rahvaste püüetele vastavate vabade riikide looja.

Selle julge protestiga, mille tekst oli muide Ajutise Valitsuse Peaministri, praeguse Presidendi K. Pätsi, koostatud, ütlesid eestlased selge sõnaga oma seisukoha sakslaste kavatsuste suhtes Eestimaa. See ei heidutanud Balti-Saksa riigi ideede kandjaid siiski põrmugi, nende töö käib endiselt edasi.

12. aprillil 1918. a. astub kokku Liivimaa, Eestimaa ja Saaremaa ühendatud maanõukogu, kus otsustatakse ühel häälel:

„1) paluda Saksa keisrit Liivimaa ja Eestimaa hoida püsivalt Saksa sõjalise kaitse all ja toetada neid efektiivselt nende lahkulöömise juures Venemaast; 2) väljendada soovi, et Liivimaast, Eestimaa, Kuramaast, Eesti saartest ja Riia linnast loodaks konstitutsiooniline-monarhiline riik ühise põhiseaduse ja administratsiooniga, mis oleks seotud Saksa riigi külge personaaluniooni kaudu Preisi kuningriigiga, ning paluda Saksa riigi keisrit nende Balti elanikkonna soovidega armuliselt nõus olla ja saavutada nende teostamist; 3) paluda Saksa keisrit a) et võimaldataks Liivimaal ja Eestimaaal oma asutuste loomine, kes ajaksid Eestimaa ja Liivimaa valitsemise asju kuni Balti provintside riikliku ühtsulatamiseni, b) et Saksa riigi või kuningriik Preisi ja Baltimaadest loodud uue riigi vahel oleksid sõlmitud sõja-, raha-, liiklemis-, tolli-, mõõtude ja muud konventsioonid; 4) valida eriline deputatsioon, kes läheks Landesrat'i otsuseid üle andma keisrile.“

Delegatsioon sõidab rüütelkonna esimees Eduard v. Dellingshausen juhtimisel Saksamaale ja võetakse vastu riigikantsler krahv Hertlingi poolt, kusjuures delegatsioonile antakse üle Saksa keisri ametlik vastus

Baltimaa ühendamise kohta Saksamaaga, mis kõlab järgmiselt:

„Tema Majesteet Keiser ja Kuningas suvatsesid mulle teha ülesandeks Teile, täna siia ilmunud Liivimaa, Eestimaa, Riia ja Saaremaa ühise maanõukogu esindajale, avaldada kõige soojemat tänu Teie otsuste kaudu tema kõrgele isikule ülesnäidatud usalduse eest.

Saksa vägede võidurikas edasitung ja Brest-Litovski rahuleping tõid ka teile lunastuse suurest ohust ja ühtlasi võimaluse valida sellast riiklikku korraldust, mis vastab elanikkonna soovidele ja tarvetele.

Selle järele, kui Liivimaa, Eestimaa, Riia ja Saaremaa ühine maanõukogu on nende maade põhiseaduslike kutsutud esindajate poolt valitud esinduse kaudu usalduslikult tema poole pöördunud, avaldab Tema Majesteet nõusoleku lasta neile maadele osaks saada Saksa riigi sõjaväelist kaitset ja toetada neid mõjukalt Venemaast lahkulöömise lõplikuks läbiviimiseks. Tema Majesteet on siis meeleldi nõus riigi nimel vormiliselt tunnustama neid lahkulöönud maa-alasid iseseisvate riikidena.

Tema Majesteet tervitab maanõukogu poolt avaldatud soovi, et Kuramaast, Liivimaast, Eestimaast, eelasuvatatest saartest ja Riia linnast moodustatakse ühine liidetud konstitutsionaal-monarhiline riik ja ta tahab kaasa aidata selle olukorra saavutamiseks. Ka on Tema Majesteet meeleldi nõus võimaldama Liivimaale ja Eestimaale oma maakorralduse loomist, mis kuni Balti maa-alade riikliku liitmiseni peab juhtima Liivimaa ja Eestimaa valitsemist.

Erilist rõõmu ja rahulolu tundis Tema Majesteet selle üle, et Teie oma maa tänutunnet avaldasite sellega, et uuesti loodav riik seotaks Saksa riigi külge tihedalt personaaluniooni kaudu Preisi krooniga. See palve võetakse heasoovlikult kaalumisele ja kõrgeimast otsusest teatatakse maanõukogule pärast vastavate kaasaototamiseks kutsutud esindajate arvamise ärakuulamist.

Tema Majesteet on ka valmis peale Balti maa-alade lahkulöömist Venemaast andma oma nõusoleku selleks, et Saksa riigi ja Balti maa-aladest moodustatud riigi vahel sõlmitaks sõja-, raha-, liiklemis-, tolli-, mõõtude ja muud konventsioonid.

Tema Majesteet laseb maa esindustele üle anda oma keiserliku tervituse ja soovib rikkalikku õnnistust edasiseks tööks nende poolt esindatud maa-alade arenemiseks.“

Vastus kõneleb Landesrati püüetest küll soojalt ja tervitavalt, kuid reservatsiooniga, et sellega tuleb oodata kuni Baltimaade lahkumiseni Venemaast. Kõik need ootused ja lootused jäid siiski ootusteks ja lootusteks. Balti-Saksa riigi ehitamise õhulossid varisesid 1918. a. sügisel lõplikult kokku.

Huvitav on veel vaadelda Eesti Ajutise Valitsuse rahaministri Joh. Kuke kirja, mis ta saadab 1918. a. suvel Peterburist meie esindajale Londoni, kirjeldades tol ajal Eestis valitsevaid olusid:

„Kõik katsed, mis ma olen seni teinud, astuda ühendusse Teiega või meie teiste maade esindajatega välismaal ei ole annud tulemusi. Pealeselle saime hiljuti Kopenhaagenist teate, kus Menning ja Tönisson informeerivad meid, et nad ei ole saanud ühtki telegrammi, mis olen saatnud neile Peterburist.

Samal ajal on mulle kätte jõudnud, olgugi suure hilenemisega, telegramm, milles Teie informeerite mind, et Suur-Briti on õnnelikult tunnustanud Eesti Maanõukogu suveräänsust. Me teadsime seda juba saksa lehtede kaudu, kes ei ole sel puhul kasutamata jätnud juhusst korrata, et Briti valitsuse teadaanne on selgeks tõenduseks, et kõik need, kes võitlevad Eesti iseseisvuse eest, on rahaga ära ostetud. Üldiselt iga rahulolematuse avaldus Saksa režiimi ja omavalitsuste organite laialisaatmise vastu ning eesti keelele üheõiguslikkuse nõudmiseks loetakse Saksa sõjavõimude ja Balti parunite poolt inglaste teoks, kes toetavat rahvas realiseerimatuid unelmaid. Et võidelda Eesti iseseisvuse vastu, katsuvad sakslased sundida kõiki uskuma Balti hertsogiriigi

loomise vajadusse ja kasulikkusse, nagu seda tahab nende poolt fabritseeritud Landesrat Riias. Liivimaa vallavanemate protest ja nende lahkumine Landtagilt näis olevat mõruks pilliks meie kultuurträgeritele ja nad katsusid seda varjata kogu maailma eest. Kuid ega naasklit saa kotis hoida. Joffe vastas Kühlmannile Riias Landesrat'i deklaratsiooni puhul Balti provintside loobumise Venest ja Balti hertsogiriigi loomisest, kusjuures ta vastus paljastab kogu maailma ees kometit, mida mängivad Saksa okupatsioonistid ja Balti pangermanistikud parunid rahvaste enesemääramise katte all.

Et summutada mõju, mida avalik vanemate protest on välja kutsunud, katsuvad sakslased iga liiki petitsoonidega ja aadressidega võltsida avalikku arvamist. Kuid need katsed ei kannu vilja. Eesti rahvas on küllalt aru saanud seitsme sajandi jooksul saksa kultuuri võludest selleks, et mitte tahta omaenese soovil uuesti langeda sellele ikke alla. Õnneks on jäänud tagajärjeta kõik püüded külvata lõhet rahva mitmesuguste klasside vahele. Kõik poliitilised grupid on loobunud koostöötamisest sakslastega — isegi maaliit. Sakslased panid talle või õigupoolest Rütli'le ja Emblük'ule erilisi lootusi. Kuid maaliit mõistis hukka viimasel koosolekul ega isiku ja poliitilise tegelase, kes tahaks meelega või kogemata ära anda meie asja ja lõhkuda meie ühtlust.

Poliitiline ja sotsiaalne elu on summutatud. Ajalehtedest ei ilmu ükski peale „Postimehe“ ja „Maaliidu“, mida ka tsenseeritakse 5–6 sakslase poolt. Poliitilised artiklid on keelatud. Teiselt poolt Seckendorffi ja Kirchovi staap saadavad väga sagedasti lehtedele saksasõbralisi artikleid käsuga neid sinna mahutada ilma allikat nimetamata. „Tallinna Teataja“ pandi kinni loobumise eest neil tingimusil mahutada artikleid pealkirja all „Vaba tee“, mis oli täis rõõmu ja tänutunnet Balti hertsogumi loomise üle. „Võru Teataja“ pandi kinni mõne kriitilise märkuse eest.

Vahekorrad maal muutusid ikka raskemaks kõigil aladel. Nädalate kaupa pidi ootama võimude luba liiklemiseks. Post avati alles hiljuti ja ainult lahtiste kirjade jaoks. Saksa agendid ja spioonid tegutsevad täies vabaduses, kuid see on õnn, et härrad Kuyberg, Tarrask, Link, Undritz ja teised on seks väga hästi tuntud isikud, et nende tegevus ei saavuta mingit mõju. Meie poliitilistest tegelastest on kinni võetud ilma ühegi uurimiseta Oleskrite abielupaar, advokaat Peet Tallinnas, advokaat Kuusner, ajakirjanik Järve Pärnuss, Läänemaa nõukogu esimees Saar ja maakonnakomissar Alver Haapsalust. Sakslased saadavad kõik enamlased Venesse oma, neile kasulikku, tegevust jätkama.

Selgub, et Eesti iseseisvuse kõige ägedamad vastased peale meie enamlaste (Anvelt) on ka Läti enamlased (Stučka), kes unistavad maailma kommunistlikust revolutsioonist ja kommunistlikust Eestist. On võimalik, et peale ideede kaaluvad ka mõned teised tegurid. Üks Saksa poliitiline tegelane teatas hiljuti härra P-le Tallinnas, kõneldes Eesti saksavastasest poliitikast, et neil olevat ressursse, kuidas kinni panna ükskõik kelle suu. Jutt puutub nimelt „Eesti Päevalehesse“ Peterburis, kes irriteeris sakslasi, kuna ta halastamatult valgustas kõiki nende intriige.

Selle ähvarduse kindlustuseks on hiljuti eesti kommunistlike madruste komitee Kroonlinnas nõudnud revolutsioonile hädaohtlike lehtede kinnipanekut ja sama nõudega hakkas ilmuma rida artikleid J. A. allkirjaga enamlaste lehes „Edasi“. Ma arvan, et ei ole üleearune Teile seda teatavaks teha, et näidata tihedaid sidemeid, mis on olemas Saksa imperialistide ja meie kommunistide vahel.

Hoolimata vintsutusist, mida meie rahvas kannatab, ta ei lase ennast petta Saksa lubadustest ja loodab kindlasti meie rahvusliku õiglase asja võidukat lõppu. Eriti väärtuslik on siin Suur-Briti lubadus, mis alal hoiab seda usaldust. „Tema Majesteedi valitsus ei tunnusta ühtki korraldust, mis on vastu sellele põhimõttele“ (s. o. rahvaste enesemääramise õigusele). Nendes sõnades asub usalduse pant meie asjasse.“

Toiduainete kaitse mürkgaaside vastu

Toiduainete kaitse mürkgaaside vastu, eriti vaenlase õhurünnakute korral, osutub üheks tähtsaimaks probleemiks kodanliku õhu- ja gaasikaitse organiseerimisel. Keemiline sõda, mis kandub üle kaugele tagalasse, tekitab siin suuri kahjusid ja need kahjud ei piirdu ainult inimohvritega.

Sõjagaasid laostavad kogu ümbruskonda, hävitades ja rikkudes kõiki olemasolevaid elatisvahendeid, nende seas ka toiduainete tagavarasid. Toiduained on üsna kerged sisse imema mürkgaase, mis teevad neid tarvitamiskõlbmatuks või hävitavad hoopis. Kuna toiduainete tagavaradest on tihti vastupanu säilitamine vaenlasele, siis nende gaasikaitse organiseerimise küsimus osutub kõigiti aktuaalseks. Kodudes, kauplustes ja toiduainete tootmispunktides tuleb selleks vastavad kaitseabinõud käsile võtta. Need kaitseabinõud käivad eeskätt toiduainete pakkimise ja laoshoidmise kohta. Tšehhoslovakkias, kus rahvusvaheline poliitiline pinge on tõusnud oma haripunkti, pööratakse toiduainete gaasikaitse küsimustele erilist tähelepanu. Nende küsimustega ei tegele ainult sõjaväe intendantuur, vaid ka laiemad kodanlikud ringkonnad.

Rahvale tehakse brošüüride ja ajalehe artiklite kaudu selgitustööd, kuidas ja missuguste käepärastolevate pakkematerjalidega saab hõlpsaimini kaitsta oma toidutagavarasid, kui vaenlane peaks ette võtma gaasirünnaku.

Levinuimaks pakkematerjaliks osutub paber. Mida kõvem ja tihedam on paber, seda kindlam on muidugi ka ta vastupidavus. Paberi elastsus ja võimalus teda läbi imbutada mitmesuguste ainetega, mis takistavad vedelike ja gaaside läbitungi, teevad temast parima gaasivastase pakkevahendi. Küsimus seisab ainult selles, missugust paberisorti tuleb valida teatud toiduaine liigi pakkimiseks. Neid sorte on palju: pärgament, pärgamiin, liimitud paber, tsellofaan jt.

Ka harilik liimimata paber, ajalehtede makulatuuri näol, osutub heaks gaasikaitsevahendiks.

Liimimata paberi omadus hästi imbutada enesesse niiskust ja gaase teeb teda gaasikaitse seisukohast veelgi paremaks. Kui me pakime näiteks mõne toiduaine esmalt pärgamentpaberisse ja selle täiendavalt veel harilikku ajalehepaberisse, siis see tähendab sama, kui me paneksime toiduainele gaasimaski ühes filtriga. Trükitähed makulatuurpaberil tõstavad veelgi ta absorptsiooni omadusi. Selle tõttu pakitakse tarbe korral ka sõjaväes tähtsamad toiduained, nagu liha ja leib, transportimisel makulatuurpaberisse.

Paberi kahjuks räägib ainult tema kerge süttivus, kuid moodne keemia saab ka seda teatud vahenditega neutraliseerida. Muide, paber osutub odavamaks ja alati käepärast olevaks gaasikaitse pakkevahendiks.

Jahu pakkimisel on soovitatav kasutada kahekordset pakkimist, sisemine kott olgu paberist ja välispidine riidest. Suuremad toiduainetetööstused lasevad ka rahuajal oma tooteid turule kindlates pakendites: karpides, tihedast paberist või tsellofaanist kottides jne. See on muidugi tervitatav nähtus.

Teisteks levinuimateks toiduainete pakkematerjalideks on metallist pakkevahendid, nagu tinapaber (stanniol), alumiiniumpaber, plekktoosid jne. Tina- ja alumiiniumpaberisse pakitakse harilikult neid toiduaineid, mis võivad kergesti kaotada oma kvaliteedi õhu juurepääsu tõttu. Toiduained, mis on varustatud sellase metallpaberi-pakendiga, mida harilikult ümbritseb veel lihtpaber, jäävad alati gaasikindlaks. Veel paremini säilivad toiduained plekk-karpides ja -toosides, mis ei lase läbi vedelikke, gaase ja on tuleohutud, kuid neid kasutatakse ainult teatud konservtoiduainete juures, mida valmistavad harilikult tööstused.

Kolmandaks tähtsaimaks pakkematerjali liigiks on klaas, portselan ja fajanss. Klaasnõudes säilitatakse harilikult neid kõvu ja vedelaid toiduaineid, mis on eriliselt tundlikud keemiliste ühenduste suhtes. Klaas on täieliselt vee- ja gaasikindel, kuid tema halvaks küljeks on see, et ta võib kergesti puruneda. Viimasel ajal tarvitatakse sellaste keemiliselt tundlike vedelate toiduainete säilitamiseks erilisest paberist valmistatud pudeleid.

Toiduainete kaitseks võib veel tarvitada mitmesuguseid puuanumaid, kuid puuanumate välisseinad peavad seejuures olema lakitud või värvitud.

Tähtsaks probleemiks toiduainete gaasikaitse organiseerimisel on otstarbekohaste toiduainete hoiukohtade korraldamine. Suuremad kauplused ja toiduainetetööstused võivad seda teha, ehitades endile gaasikindlaid varjundeid. Märksa keerulisem on seda läbi viia elukorteris, kus toiduainete hoiuks on olemas ainult mõni väike kapitaoline sahv. Sel juhul tuleb muretseda endale suuremaid puu- või pleknõusid, mida saab hermeetiliselt sulgeda. Heaks toiduainete hoiupaigaks võib olla näiteks suur plekist piimaveonõu (konve), mille sulgemisseadis on asetatud nii, et see ei võimalda gaasil ega mürkvedelikul sisse tungida.

V. P.

11. novembril s. a. saab Kaitseliidu üleriigiline organisatsioon **20 aastat** vanaks. Selle juubeli tähistamiseks ilmub „Kaitse Kodu!“ 100-leheküljeline erinumber. Kuna seda juubeli erinumbrist trükitakse suurendatud eksemplaride arvul, on kuulutamine selles eriti kasulik, mille peale juhime lugupeetud kuulutajate tähelepanu.

Koloniaalriigid vanasti ja tänapäeval

Euroopa riikide koloniseerimise, teiste sõnadega asumaade küsimus, on võtnud viimasel ajal rahvusvahelises poliitikas õige terava kuju. Maailmasõja tagajärjel asumaad kaotanud riigid on hakanud nõutama endile jälle kolonisatsioonitagamaid, mis on tõstnud koloniaalriikide ja asumaade jaotamise küsimuse üldiselt esile.

Allpooltoodud artiklis on vaadeldud koloniaalriikide seisukorda vanasti ja tänapäeval kui ka koloniseerimise küsimust üldse.

Esimesiks kolonisaatoreiks polnud anglosaksid või teised põhjamaade rahvad, vaid lõunaeurooplased: portugallased ja hispaanlased.

Portugaallased tahtsid suurendada avastusreisidega, koloniseerimisega ja sellega ühenduses oleva maailma-kaubandusega oma rikkust. Seepärast nad asutasid Aafrika ja India rannikmail kaubanduspunkte, faktooriume, mille kaudu nad võisid pärismaalastega takistamatult äri ajada. Ent nende tegevus ei evinud plaanikindlat iseloomu.

Hispaanlased koloniseerisid Kesk- ja Lõuna-Ameerika rohkem kulla ja hõbeda, kui ristiusu levitamise pärast. Nad vallutasid atsteekide ja inkade riigid ning hävitasid enamiku elanikkonnast. Kuna hispaanlasist kolonisaatorid segunesid aja jooksul maa päriselanikega, tekkis mõlemate rahvaste vahel nii sügav vaimne side, et see end veel praegugi tunda annab, ehkki mõlemad riigid on juba ammu poliitiliselt saanud iseseisvaks.

Portugal ja Hispaania tahtsid kindlustada endale maailmavalitsust igaveseks. Seepärast nad sõlmisid aastail 1479 ja 1494 omavahelised lepingud, missuguseis nad piiritlesid oma õigusi mitmesugustes maailmajagudes.

Kuid see ei aidanud palju.

Aastal 1600 avastasid hollandlased Jaava saare, asutasid a. 1602 Hollandi Ida-India kompanii ja hakkasid koloniseerima Ida-India saari. Et anda sellele tegevusele õiguslikkuse paistet, laskisid nad oma kuulsal õigusteadlasel Grotius'el rahvusvahelise õiguse loojal, koostada „vaba mere“ põhilause. Nad ei seganud pärismaalasi nende igapäevases elus, vaid võtsid enda kätte ainult asumaade maapõuevarade kasutamise.

17. sajandil ilmusid juba vaatepiirile prantslased ja inglased, kes kõigepealt Lääne-India saartel seadsid sisse mereröövlite hirmuvalitsuse, röövides paljaks hispaanlaste ja portugallaste laevad, mis olid vääriskoomatega teel kodumaale.

Samal ajal sai Inglismaal kombeks saata inimeste ülejääke kodumalt asunikena Ameerikasse. Sellele eeskujule järgnesid varsti Prantsusmaa, Hispaania, Rootsi ja teised Euroopa maad.

Selles koloniseerimistöös jäid inglased võitjaks, kuna neid oli arvult kõige enam. Inglise asumaad ei jäänud aga kauaks emamaa külge. Kui Inglismaa 18. sajandi lõpul tahtis asumaadele kõrged maksud peale

panna, kuulutasid kolmteist Põhja-Ameerika provintsi endid iseseisvaks ja sundisid ka Inglismaa pärast pikka sõda tunnustama Ameerika Ühendriikide iseseisvust. Ainult Kanada jäi Inglismaale truuks. Ühendriikidel õnnestus varsti pärast seda omandada ostuteel osa Põhja-Ameerikast, mille prantslased olid vallutanud hispaanlastelt.

Vahepeal muutis ka Lõuna-Ameerika, tegelikult Hispaania asumaa, end paljudeks üksteisest sõltumatuks riikideks. Brasiilia, omaaegne Portugali asumaa, lahutas end aastal 1822 rahulikult teel Portugalist.

Aastal 1823 püstitas Monroe, tookordne Ameerika Ühendriikide president, loosungi: „Ameerika ameeriklastele!“; ühelegi Euroopa riigile pole lubatud omandada Ameerika pinda. Sellest ajast alates ei tule enam Ameerika mandrid Euroopas kõne alla asustamiskiir-kondadena.

Suurte kaotuste eest Ameerikas otsis Inglismaa kahjutasu Kaug-Idas. 1790. a. alates vallutas ta Ida-India. India majanduslik ekspuaterimine toimus algul Londoni Ida-India kompanii kaudu. Nimeliselt jäi suurmogool India valitsejaks. Aastast 1876 sai aga Inglise kuningas ka India keisriks, seega muutus India Inglismaa osaks. Ühelajal Indiaga okupeeris Inglismaa ka Austraalia, kuhu ta asustas aastast 1787 kuni 1836 suure hulga karistuslaseid.

1806. a. vallutas Inglismaa Kapimaa. Sealsed Hollandi kolonistid, buurid, rändasid põhja poole ning asutasid Transvaali ja Oranje vabariigid, missugused 1902. a. langesid ka Inglismaa rüppe.

Inglismaa tõus koloniaalriigiks on toimunud 18. sajandi teisel ja 19. sajandi esimesel poolel. Kaks asjaolu soodustasid seda protsessi:

1. Inglismaa tuli välja Napoleoni sõdadest tolle aja tugevaima riigina.

2. Esimesed kolonisaatorid, hispaanlased ja portugallased, olid juba allamäge minemas; teistel Euroopa riikidel aga polnud asumaade tähtsusest veel arusaamist.

Seega oli Inglismaa tol ajal võistlejata ja ta vallutas kõik, mis vallutada oli. Sel kombel olid kõik need punktid, mis hiljem osutusid ülitähtsaks, näit. Malta, Gibraltar, Aden (Suessi kanaali ehituse tõttu) otsustaval hetkel inglaste halduses.

Briti maailmariik oli 19. sajandi keskpaigas oma peajoontes igast küljest välja kujunenud. Kuni selle

ajani käsitati briti avalikus arvamises asumaade küsimust kui majanduslikku ja kaubanduslikku faktorit. Nüüdsest peale sai ta poliitilise iseloomu, sest Euroopa riigid, kes seni olid vähe tegelnud asumaade küsimusega, hakkasid mitmes maakera punktis ähvardama Inglismaad.

Esimesena tegi sellega algust Prantsusmaa, kes aastast 1830 kuni aastani 1861 vallutas Alžeeria ja hiljem ka Tuneesia. Sealt edasi levis ta võim Aafrika sise- maale kuni Kongoni, ähvardades Briti asumaid Aafrikas.

Venemaa, teine ohtlik võistleja, astus Inglise laiu- tamispüüdeile Aasias vastu. Peeter Suurest alates oli Venemaa suure kiirusega heitnud alla hiiglasliku Aasia kontinendi. 18. sajandi lõpul oli ta tunginud üle Bee- ringi merekitsuse kuni Alaskani. Samal ajal okupeeris ta Türgi riigi osi Kaspia mere ääres. Et tõkestada seda laiutamist, okupeeris Inglismaa India põhjaosad ning takistas Krimmi sõjaga Venemaad omandamast juurepääsu Vahemerele. Venemaa pöördus uuesti Itta, ja kasutades Hiina raskusi, okupeeris Amuurimaa ja Mandžuuria. Aastal 1860 asutas ta Jaapani mere ääre Vladivostoki. Tema edasistele laiutamispüüdeile idas astus vastu Jaapan. 19. sajandi keskpaigas oli Jaapan n.-n. kapitulatsioonide läbi sunnitud andma eurooplas- tele vaba pääsu jaapani sadamaisse. Sest ajast alates Jaapan hakkas ruttu omandama Euroopa meetodeid. Viiekümne aasta jooksul vabastas ta end kapitulatsioo- nide kohustusist ning hakkas ise vallutajaks. Ta oku- peeris vägivaldselt Korea, mis oli üks Hiina osi ja pä- rast õnneliku sõja lõppu Venemaaga aastal 1905 tahtis kinnitada kanda ka Mandžuurias. Tookord ebaõnnest- us see Euroopa suurriikide survele. Et rahuldada oma koloniseerimistarvet, pöördus Jaapan Vaikse ookeani saartele. Siin sattus ta aga konflikti Ameerika Ühend- riikidega, kes pärast sõda Hispaaniaga aastal 1898 oku- peerisid Filipiinid, Samoa ja Havaii. Seega kerkisid Am.-Ühendriigid Vaikses ookeanis koloniaalriigina esile ning astusid Jaapani ekspansioonile teele risti vastu.

Viimaseil aastakümneil tulid uute võistlejatena juure Itaalia ja Saksa. Mõlemad olid juhitud puht- majanduslikest huvidest: toorainete saamisest ja tur- gude võitmisest.

Saksa omandas kaunis suuri asumaid Aafrikas ja rendipiirkonna Hiinas. Tema tegevus koloniseerimise alal võttis peagi kõikjal poliitilise iseloomu. Saksa- maa vaade oli, et ta peab evima tugeva sõjalaevastiku oma maailmakaubanduse kindlustamiseks. Oma hu- vide laiendamiseks ja kindlustamiseks Aasias osutas ta Türgile kaitset ja ehitas Bagdadi raudtee. Selle läbi sai Saksa ühenduse Pärsia lahega.

Need sammud ja Saksa kasvav võistlus kõigil kau- banduse ja tööstuse aladel äratasid Inglismaal, Prant- susmaal ja Venemaal suurt umbusaldust ja teravat ka- dedust ning olid paljude teiste põhjuste kõrval maailma- sõja esilekutsujaiks.

Pärast maailmasõda võeti Saksalt kõik ta asumad. Seega lootsid võitjad Saksamaa suurriigina enda kes- kelt jäävalt välja lülitada.

A.-S.

Telliskivi Tehased

Peakontor: Tallinn, Sakala 36-3

Telefonid: 484-39, 436-04 ja 436-47

Valmistab ja müüb:

1) Ehitustelliskive

- a) Täiskivid 27 cm × 13 cm × 7 cm,
- b) Õonesivid (27 cm × 13 cm × 7 cm),
- c) Plokk-ivid 119 auguga
(27 cm × 13 cm × 11,5 cm)

2) Põllutorud

- Ø 40 mm
- Ø 50 mm
- Ø 80 mm

Raske on ütelda, kuidas kujuneb tulevik. Kuid et maakera jaotus Inglise ja Prantsuse vahel ei saa kesta kaua, selgub järgmistest asjaoludest.

Inglismaa on küll Rahvasteliidu mandaatide abil oma riigi Kairost kuni Kaplinnani ühtlaselt üles ehi- tanud ning kindlustanud tugevasti oma positsioone Va- hemeres, olles okupeerinud Palestiina, Jordanitaguse maa, Mesopotaamia ja Küpruse, kuid oma ainuvalitsuse merel on ta kaotanud. Seda peab ta jagama Jaapani ja Ameerika Ühendriikidega.

Dominioonid on end sedavõrd iseseisvaks teinud, et vaid Inglise kuningas veel oma isikuga maailmariiki koos hoiab.

Ohtlikem on aga see, et hindude ja araablaste rahvustunne ning tung iseseisvusele kasvab kiiresti ja hoogsasti.

Ka Prantsusmaa on kasvanud tugevaks koloniaal- riigiks, kuid rahutused Põhja-Aafrikas ning poliitilised vastolud siseriigis ei tööta palju head tulevikus.

Maailm näib praegu olevat jaotatud kuni viimse täpini. Kui kaua aga suudavad vanad koloniaalriigid — Inglismaa, Prantsusmaa ja Venemaa — oma maa- ilmavalitsust säilitada, seda peab näitama tulevik. Paistab aga tõenäolisena, et maailmajaotus elab lähe- mas tulevikus paratamatult üle suuremaid muudatusi.

H. N.

PÕLD ANDIS OMA PARIMA

Kokkuvõtteid tänavustest põlluvilja saagiandidest

Mida kevadel külvad, seda sügisel lõikad, ütleb vanasõna. Nüüd on sügis saabunud, viljakoristamine on juba lõppenud ja me võime hakata tegema möödunud suve viljasaagianni kokkuvõtteid.

Kuigi maal on mõnel pool veel rehepeksutööd käimas ja kartulid Põhja-Eestis enamuses koristamata, võib siiski juba teha käesoleva aasta saagihinnangu kokkuvõtteid, ilma et võiks olla suuremaid eksimisi. Saagiandmete lõplik kujunemine võib seniseis kokkuvõtteis näidata väikesi kõikumisi, kuid vaevalt muudab see üldpilti, mis on juba nüüd üldistes joontes välja kujunenud.

Riigi Statistika Keskbüroo põllumajanduskorrespondentide andmeil olid ilmastikuolud tänavu viljakoristamiseks ja rehepeksuks üle maa võrdlemisi soodsad. Seetõttu on viljade koristamine jõudnud kõikjal õige kiiresti edasi. Selle tagajärjel on võimalik ka tänavuste saagiandmetele juba nüüd heita enam-vähem õiget pilku. Riigi Statistika Keskbüroo korrespondentide andmeil on meie viljade seisukord tänavu järgmine.

Üldise kokkuvõtte järgi on taliviljade seisukord siiski pisut madalam mullusest, kuna suviviljade saagiant on tunduvalt paranenud. Vähenemist näitab ka kartuli saagihinnang.

Septembrikuu hinde järgi arvestatakse rukki kogusaaki 179.000 tonnile, talinisu kogusaaki 36.000 tonnile ja suvinisu kogusaaki 45.600 tonnile. Toiduteraviljade kogusaak kujuneb seega üle 260.000 tonni, kuna möödunud aastal saadi toiduteravilja kokku üle 287.000 tonni.

Toiduteraviljasaak jääb möödunud aasta saagist maha ligi 30.000 tonni võrra, ja seda peamiselt rukki vähemsaagi arvel. Rukist saadi l. a. üle 211.000 tonni, millest tänavune saak on üle 30.000 tonni võrra väiksem. Kahe eelmise aasta rukkisaagist on tänavune saak aga siiski kõrgem. 1936. a. saadi rukist üle 150.000 tonni, 1935. a. 170.000 tonni ümber.

Rukki kasvupind oli tänavu 147.780 ha. Kvaliteedilt on tänavune rukis rahuldav.

Kohati on küll tera peenike, kuid mahukaal on kõrge.

Rukkisaagi hinnang näitas paranemist võrreldes eelmise kuuga. Augustis loodeti riigikeskmiselt rukkisaak kujunevat 11,9 kv-le ha-lt, mis on 6% nõrgem viimase 10 a. keskmisest, kuid äsjase hinnangu järgi hinnatakse rukkisaaki 12,1 kv-le, mis on ainult 4% väiksem viimase 10 a. keskmisest.

Talinisu kogusaak arvestatakse tänavu 36.000 tonnile mulluse 37.500 tonni vastu. Tänavune saak jääb seega läinud aastast maha, kuigi kasvupind talinisel oli 12 prots. võrra suurem kui aasta tagasi. Möödunud aastal oli hea talivilja-aasta, seepärast jääb tänavune saak sellest pisut madalamaks. Viimase 10 a. keskmiselt

saadi talinisu umbes 23.000 tonni. Tänavune saak ületab 10 a. keskmise rohkem kui poole võrra.

Suviviljade kasvuperiood kujunes tänavu ilmastikuoludelt soodsamaks kui möödunud aastal. Seetõttu näitavad ka tänavused suviviljade saagi hinnangud palju kõrgemaid saake kui aasta varem. Võrreldes eelmise kuuga jäi suviviljade saagi hinnang peagu samaks üleriiklikus ulatuses, küll oli aga eri maades väikesi muudatusi.

Suvinisu kogusaaki hinnatakse 46.000 tonnile, mis ületab möödunud aasta saagi umbes 8000 tonniga. Kuigi kasvupind suvinisel läks kergelt tagasi, tuleb kogusaak kõrgema hektaarisaaagi tõttu tunduvalt suurem mullusest. Suvi- ja talinisu kokku saadakse tänavu 81.600 tonni möödunud aasta 75.800 tonni vastu, s. o. ligi 80 prots. rohkem.

Septembrikuu hinde järgi arvestatakse tänavune odra kogusaak 93.000 tonnile, kaerasaak 159.600 tonnile ja segaviljasaak 103.700 tonnile.

Söödateraviljade kogusaak kujuneb seega üle 356.000 tonni läinud aasta 310.000 tonni suuruse saagi vastu, s. o. üle 45.000 tonni võrra mullusest paremaks, olles kõrgem ühtlasi ka 2 eelmise aasta saagist.

Toiduteraviljade kogusaak kokku viimase hinnangu järgi kujuneb üle 260.000 tn, kuna möödunud aastal saadi toiduteravilja kokku üle 287.000 tonni.

Odrasaagi hinnang jäi möödunud kuu hinnanguga võrdseks — 109% viimase 10 a. keskmisest ehk 10,6 kv ha-lt. Võrreldes möödunud aasta samaaegse hinnanguga on tänavune odrasaagi hinnang tunduvalt kõrgem. Möödunud aasta samasugusel hinnangul loodeti odra saak kujunevat 9,5 kv-le ning lõplikel andmeil saadi 9,1 kv ha-lt.

Odra kasvupind oli tänavu 87.730 ha. Seega kujuneb odra kogusaak 10,6 kv keskmise saagi juures 93.000 tonnile.

Kaerasaaki hindavad korrespondendid 112% viimase 10 a. keskmisest, mis on võrdne eelmise kuu hinnanguga. Viimase 10 a. keskmiselt saadi kaera 9,6 kv ha-lt ja tänavu hinnatakse seda 10,7 kv-le.

Käesolevate andmete järgi kujuneb kaera kogusaak 159.600 tn-le m. a. 139.100 tn vastu, s. o. 14,7% suuremaks. Kogutoodangu suurenemist põhjustab ühest küljest keskmise ha saagi tõus, kuid teiselt poolt ka kasvupinna suurenemine. Kaera kasvupind suurenes tänavu m. a. 144.810 ha-lt 148.906 ha-le, s. o. 2,8%.

Segaviljasaagi hinnang võrreldes eelmise kuuga paranes paari punkti võrra. Augustis loodeti segaviljasaak kujunevat 111% viimase 10 a. keskmisest ja septembris hinnati seda 113%-le.

Segavilja kasvupind näitas tänavu väikest suurenemist, mistõttu ka kogusaak kujuneb suuremaks kui aasta varem. M. a. saadi segavilja 90.300 tonni ja äsjase hin-

nangu järgi loodetakse kogusaak kujunevat 103.700 tonnile, s. o. 14,8 prots. suuremaks möödunud aasta omast.

Üldiselt võib mainida, et taliviljade saak kujuneb madalamaks möödunud aasta omast, kuna suviviljade saak kujuneb tunduvalt paremaks.

Teravilja kogusaak kokku tuleb tänavu aga söödatravilja enamsaagi arvel suurem möödunud aasta saagist.

Kartulisaak hinnatakse riigikeskmiselt 115 kvintaalile hektaarilt. Hinnang osutub kõrgemaks Tartu-, Viru- ja Järvemaal ja nõrgemaks Saaremaal.

Tänavust kasvupinda kartulil arvestati 78.000 ha-le, s. o. üle 3 prots. suuremaks m. a. kasvupinnast. Keskmise ha-saagi — 115 kv — juures kujuneks kartuli kogusaak 897.000 tonnile, mis on väiksem möödunud aasta kartuli kogusaagist ligi 90.000 tonni võrra.

Linasaak kiult kui ka seemnelt kujuneb äsjase hinnangu järgi võrdseks viimase 10 a. keskmisega. Linaseemet saadi viimase 10 a. keskmiselt 3,3 kvintaaali ja tänavu loodetakse linaseemne saak hektaarilt kujunevat samaks. Et lina kasvupind vähenes ja ka keskmine ha-saak jääb pisut madalamaks, tuleb ka linaseemne kogusaak väiksem kui mullu. Möödunud aastal saadi linaseemet 10.000 tonni ja äsjase hinnangu järgi loodetakse linaseemnesaaki kujunevat 7.700 tonnile.

Linakiusaaki hindavad korrespondendid 3,1 kvintaalile ha-lt, mis osutub võrdseks viimase 10 a. keskmisega. Linakiusaaki arvestatakse 7.300 tonnile l. a. 10.300 tonni vastu.

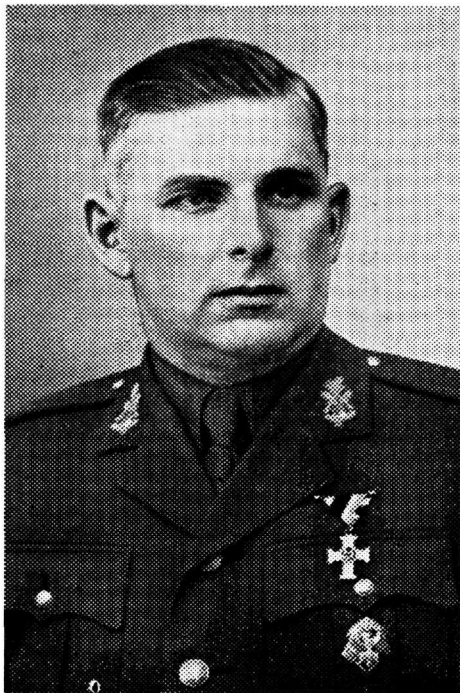
Ülaltoodud hinnangute alusel võib meie põllumees tänavuste saakidega üldjoontes jääda rahule. Põld, mille kallal on higistatud ja vaeva nähtud, on annud keskmise saagi ja pika suve jooksul palgehigis töötanud põllumehele ei tohiks olla erilist põhjust nurisemiseks. On tösi, et mõnes kohas kujunes saak tunduvalt kehvemaks kui seda oodati ja loodeti, kuid see ei halva sugugi saagihinnangu üldpilti, mis jätab suures laastus lööduna täiesti rahuldava mulje.

Suvised põuahirmud ja ikaldusekartused on nüüd kaugel seljataga. Ühes viimsete rehepeksumasinade undamistega kaob unustusse põllumehe tänavune mure, et tuleval kevadel jälle esile kerkida. Igavene küsimus — kuidas põld tänavu saaki annab — ei jäta põllumeest ühelgi aastal maha. Kui sügisel selle küsimuse pinge vaibub, siis kevadel see tõuseb uuesti, ja nii kestab see aastast aastasse.

Tänavu aga võib meie põllumees siiski võrdlemisi rahuliku südamega talvele ja ühes sellega ka uuele kevadele vastu astuda.

MEIE JUUBILARE

Kol.-leitnant O. Kurvits 50-aastane

29. septembril s. a. pühitses oma 50. sünnipäeva Vabadussõja ajaloo töökomitee liige ja ajakirja „Vabadussõja Tähistel“ toimetaja kolonelleitnant Oskar Kurvits.

O. Kurvits sündis 29. septembril 1888. aastal Koiola vallas Võrumaal talupidaja pojana. Õppis Treffneri ja Tallinna gümnaasiumis, ohvitseri kutse omandas Gatšina lipnikkude koolis. Ohvitserina lõpetas Tartu ülikooli õigusteaduskonna. Oli vabatahtlikuna Vene sõjaväes 1910—1912, võttis osa maailmasõjast sõdurina ja ohvitserina. Kuulus 1917—1918 l. Eesti jalaväerügementi, oli okupatsiooni ajal 1918. a. salajase Kaitseliidu organisatsioonijaks Võrumaal ja võttis osa Vabadussõjast soomusrongil „Kaptan Irv“. 1920—1921 oli piirikontrolli ülemaks, 1921—1922 rannavalve Tallinna rajooni ülemaks, 1922—1926 sõjaväe õpetuskomisjoni sekretäriks; 1926—1927 oli „Sõduri“ tegevtoimetajaks, millisel kohalt määrati sõjavägede staapi Vabadussõja ajaloo komitee töökomisjoni liikmeks. Sõjaliste teenete eest omab Vabadusristi. On teinud kaastööd ajalehtedele ja ajakirjadele, olles muuseas ka „Kaitse Kodu!“ kaastööline. On avaldanud teose „Eesti rahvusväeosade loomine 1917—1918“, „1. Eesti polk“ ja Eesti rahvusväeosade albumi 1., 2. ja 3.

Soovime lugupeetud juubilarile palju õnne ja edu edaspidiseks tööks meie sangarliku Vabadussõja ajaloo uurimisel.

Harju Maleva san.-pealik dr. Eduard Pihlak 50-aastane

Dr. E. Pihlak sündis 29. sept. 1888. a. Viljandi maakonnas, Viljandi vallas.

Alghariduse sai Viljandi linna algkoolis ja progümnaasiumis. Pealeselle õppis Tallinna Nikolai ja Peterburi II gümnaasiumis, mille lõpetas 1908. a. Samal aastal astus Peterburi Sõjaväe arstiteaduse akadeemiasse, mille lõpetas 1913. a. arsti astmega „cum laude“. Ülikooli lõpetamisel nimetati 3. Turkestani kütipolgu arstiks, millisel kohal oli kuni 7. märtsini 1918. a.

1918. a. asus Raplasse, kus praktiseeris Saksa okupatsiooni ajal. Pärast okupatsiooni valiti Rapla jaoskonnaarstiks.

Eesti rahvaväkke astus ja nimetati Kopli sõjaväe haigemaja ülemarstiks 10. märtsil 1919. a. Nimetati sanitarkapteniks 20. juulil 1920. a., vanusega 4. okt. 1919. a. Pärast Vabadussõda vabastati oma soovil sõjaväeteenistusest 1. aug. 1920. a.

Harju Maanõukogu poolt valiti 27. veebr. 1924. a. Harju Maakonna valitsuse liikmeks ja määrati Tervishoiu Hoolekandõosakonna juhatajaks. Maakonna valitsuse liikme volituste lõppemisel jäi edasi kuni senini Harju Maakonna arstiks.

Peale 1924. a. detsembri sündmusi astus Harju Malevasse; määrati maleva sanitarpealikuks 1. mail 1925. a.

Oma ülesandeid Kaitseliidus on dr. E. Pihlak täitnud eeskujulikult, pakkudes igal pool abiandvat kätt, kus seda vaja, nii oma erialal kui ka pealikul.

Teenete eest on temale annetatud:

1. Eesti sõjaväes: VR I/2 ja Vabadussõja mälestusmärk;

2. Kaitseliidus: Kotkarist, V kl., ja Valgerist, III kl.;

3. E. Punase Risti poolt: Eesti Punase Risti mälestusmärk, II j. I aste;

Harju Maleva Kuusalu malevkonna pealik Jaan Ilbak 50-aastane

1. oktoobril s. a. sai Harju Maleva Kuusalu malevkonna pealik Jaan Ilbak 50-aastaseks.

Juubilar on pärit Pärnu maakonnast, Halliste kihelkonnast, Pirkuse vallast, kus tema vanemad olid põlised talupidajad.

Peale vallakooli lõpetas juubilar Kõpu kihelkonnakooli, mille järele asus õppima põllumajandust.

Oli valitsejaks mitmes suures põllumajapidamises, kusjuures pidevalt täiendas end iseõppimise teel.

Eesti Vabariigi algpäevil määrati Riigimaade ringkonna valitsejaks Harjumaale, asukohaga Kodasoo. Hiljem omandas Kodasoo vallas „Pajuoja“ talu, mille on eeskujulikult korda seadnud.

Kaitseliidu ridadesse astus J. Ilbak kohe pärast 1924. a. detsembri sündmusi, olles Kaitseliidu Kodasoo kompanii pealikuks 2. juulist 1925. a. ja Kuusalu malevkonna pealikuks 13. dets. 1929. a. kuni senini.

Kaitseliitlasena ja pealikul on J. Ilbak täitnud eeskujulikult kõiki ülesandeid ja kohuseid. Teenete eest Kaitseliidus on juubilarile annetatud Kotkaristi IV ja V klassi rist ning Kaitseliidu III kl. Valgerist.

Pealik J. Ilbak on tuntud töövõimsa ja vastutuleliku inimesena nii Kaitseliidus kui ka ümbruskonna kodanikkude keskel, millega ta on võitnud suure poolehoiu ja lugupidamise malevkonna peres ja ümbruskonnas.

4. Vene väes: Stanislavi 2. ja 3. järgu ristid ja Anna 2. ja 3. järgu ristid.

Dr. E. Pihlak on tuntud töövõimsa ja vastutuleliku inimesena. Oma tööga ja vastutulelikkusega on ta võitnud laialdase maleva pere lugupidamise ja poolehoiu.

Th. Grün & Co.

Juvelir

Tallinn, Harju 28, tel. 436-03

Täielisim valik kõigist

mööbleist

on

J. Kallo mööbliäris

S. Karja 18, telef. 446-89

„KAITSE KODU!“

on ajakiri

iõale kaitseliitlasele ja rahvuslikult mõtlevale kodanikule

Uuendage

„KAITSE KODU!“

tellimisi 1. oktoobriks s. a.

AKTSIASEELTS «EESTI-AGA»

TALLINN

JUHATUS: Vene tän. 11-a, kõnet. 441-33

VABRIKUD: Põhja tän. 5, kõnet. 439-96

Atsetüleenaasi- ja hapnikutööstus

● Autogeenilise keevitamise seadete ja materjalide müük ● Elektri keevitamise elektrootide ja agregaatide müük ● Keevitamise kool

Enne kui omandate keevitamise sisseseade, pöörduge suusõnaliselt või kirja teel meie poole, meilt saate õiglase ja asjatundliku juhatus

Külastage pandimaja kauplusi

Tallinnas, millistel on kujunenud
lialdane ostjaskond linnast ja maalt.

Kaupluses, mis asub MANEEŽI TÄN. 4, leiate valmisriiete osakonna, mis on rikkalikult varustatud hooaja kaubaga, siis peakatteid, jalatseid, põranda- ja voodivaipu, tasku- ja käekelli, fotoaparaate, binokleid, hõbe paberossitoose, laske-riistu, kohvleid ja muud kaupa.

Teises kaupluses, NARVA MNT. 18, leidub suures valikus uut moodsat mööblit, jalgrattaid, õmblus- ja kirjutusmasinaid, grammofone, peegleid ja muid uusi ning tarvitatud esemeid.

Tarbe korral saadetakse ostetud asjad lähemasse raudteejaama.

Ostke

NOKIA

kalosse ja botikuid

NOKIA — jalgratta välis- ja sisekumme,
NOKIA — kummist säärsaapaid,
NOKIA — kummist masinarihmu,
NOKIA — voolikuid,
NOKIA — kummist põrandakatteid,
NOKIA — perenaiste kummikindaid,
NOKIA — happekindaid,
NOKIA — kirurgilisi kummikindaid,
NOKIA — mitmesuguseid tehnilisi kummikaupu jne.

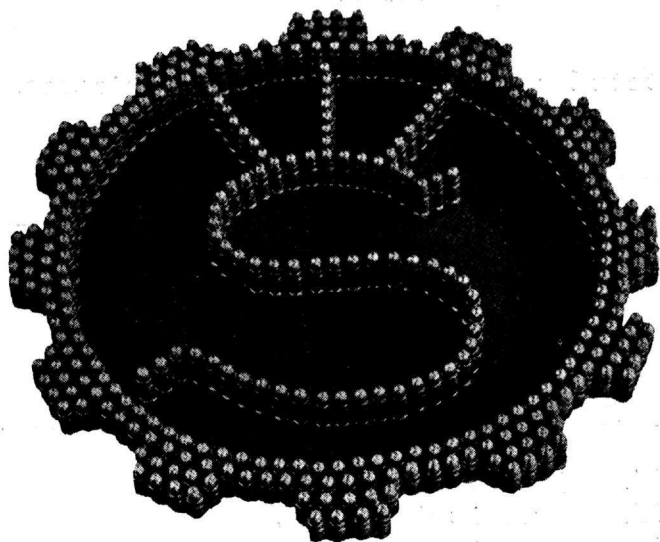
Kõikjal saadaval

S. K. T. A. S. Nokia's
peaesindaja

O. Tamberg

Tallinn, Lai 5, telefon 437-35, 432-85

arvitage
üle maailma tun-
tud Soome relvi
ja laskemoona!

SKOHA

Suojeluskuntain Kauppa
Osakeyhtiö
(Soome Kaitseliidu Kauba-
osaühisus)

Kõik meie tarbed Eestis müügil

KAITSELIITLASTE TÄRVETE LAOS

KAARLI T. 8, TALLINNAS

ja tema müügikohtades, Sõjaväe Majandusühisuse kauplustes:
Tallinnas, Tartus, Narvas, Rakveres, Võrus, Pärnus ja Viljandis